

KUULOLIITON JULKAISU 6 • 2015

kuuloviesti

**MIDAS AVAA
ISÄNNÄLLEEN
UUSIA MAAILMOJA**

**KAIJAN ELÄMÄÄ
MAATILOILLA**

**REPORTTERI:
MELU ON JOELILLE LIIKAA**

Lemmikit

KANNEN KUVA: JUKKA RASA. KUVASSA JUKAN BENGALINKISSA NIINA

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Lyhyesti
- 5 Puheenjohtajan palsta
- 7 Tuulahduksia Euroopasta
- 8 Liittovaltuusto päätti vuoden 2016 toiminnasta
- 10 Terveysteksti
- 12 Kaijan elämää maataloilla
- 14 Midas avaa isännälleen uusia maailmoja
- 16 Koira kaverina kampaamossakin
- 18 Reportteri: Joel Hallikainen
- 20 Teknoviesti
- 26 Kentältä
- 30 Kuntoutuskurssit
- 34 Kirjat: Maailma eläinten kokemana
- 35 Runoja
- 38 Ristikko
- 39 Ledaren

SEURAAVAN
LEHDEN TEEMANA
ON
YHDENVERTAISUUS
AINEISTON TULEE OLLA
TOIMITUKSESSA
VIIMEISTÄÄN
25.1.2016

Kuuloliitto ry:n julkaisu
80. vuosikerta, 6 kertaa
vuodessa.

Kuuloliitto ry
Ilkantie 4, 00400 Helsinki
Puh. (09) 5803 830
kuuloviesti@kuuloliitto.fi

Vastaava päätoimittaja
Pekka Lapinleimu
p. 040 8232 471

Päätoimittaja
Juha Hietala
p. 050 569 7978

Toimitus
Erkki Ahonen, p. 040 5608 322
Ulkoasu: Mira Tuovinen

Toimitusneuvosto
Meriä Mäkinen pj.
Erja Linkki
Leena Olsbo-Rusanen

**Tilaukset ja
osoitteenmuutokset**
Puh. (09) 5803 324 tai
(09) 5803330 tai
www.kuuloliitto.fi
Tilaushinta 35 € vsk muille kuin jäse-
nille, kappalehinta 6 €

Ilmoitusmyynti
Tuplas Oy, p. 0400 955 295
Ilmoitusaineistot:
info@tuplas.fi

 Kuuloliitto ry

www.kuuloliitto.fi
www.kuulosuoja.fi
www.kuulokynnys.fi
www.moottorikorvat.net

ISSN-L 0023-5741
ISSN 0023-5741 (painettu)
ISSN 2242-6752 (verkkolehti)

Painopaikka:
Joutsen Median Painotalo, Oulu

”Jos kommunikaatio on perheessä vähäistä, kotieläimestä saadaan lisää tekstiä käsikirjoitukseen.”

Hengenpelastajia ja muita hoiva-alan osaajia

// Jatta, 40, selviytyi masennuksesta kissansa avulla: Ilman Vallua en olisi jaksanut elää.” Näin kirjoitti Iltalehti marraskuussa. Kissan hoitaminen kannatteli elämässä kiinni vaikeimman masennuksen aikana ja sillä oli tärkeä rooli toipumisessa.

Tiedämme paljon tarinoita koirista, jotka pelastavat ihmishenkiä ja tekevät muutenkin tärkeää työtä huumekoirina, etsimis- ja avustamistehtävissä. Mutta kyllä vaan kissallakin voi olla elintärkeä tehtävä ihmisen elämässä.

Minun lapsuuteeni kuului koira. Kun perustin perheen, siihen ilmaantui lapsien lisäksi eläimiä, aina vaan lisää eläimiä, lampaita, ankoja, kaneja. Oli kotieläinpiha ja pieni lypsykarjakin.

Edelleenkin tykkään lehmistä, mutta nykyisessä kodissani huomiosta kilpailevat vain koira ja kissa. Kissa on omatoiminen, kulkee sisään ja ulos omien mieltymystensä mukaan. Pyydystää, jos on sillä tuulella ja saalista on, mutta toisinaan lekottelee pitkiäkin aikoja sisätiloissa. Isäntä hoitaa koiran, mutta kyllä se vaan usein tulee mamman viekkua rapsutettavaksi.

Melkein parasta on se, kun tulee kotiin, aina on joku vastassa. Jos ei ihminen niin havaittavasti tervehdikään, koira ottaa riemulla vastaan. Jos olet ollut muutaman tunnin poissa, vastaanotto on kuin viikon erossaolon jälkeen.

Jos kommunikaatio on perheessä vähäistä, kotieläimestä saadaan lisää tekstiä käsikirjoitukseen. Lenkin jälkeen on ihan luontevaa sään kommentoinnin lisäksi kertoa, miten on karvaisen ystävän ruumiintoiminnot hoituneet ja keitä on tavattu, keitä haisteltu ja onko matkan varrella ollut jotain tavallisuudesta poikkeavaa.

Kotieläimet hoitavat tutkitustikin ihmistä ja kohottavat elämän laatua. Sen vuoksi onkin mukava, että joku on keksinyt käyttää koiria esim. kirjastossa lukukoirina, jotka kuuntelevat sujuvasti lasten lukemista tai kaverikoirina, joita saa vapaasti pajata. Joissakin hoivalaitoksissa saattaa olla myös talon yhteinen kissa.

Jos kotiin ei voi hankkia kotieläimiä, netistä löytyy nelijalkaisia ystäviä. Minulla on Facebookissa kaverina mm. Antero-kissa ja Kyösti-koira. He välittävät tunnelmia mukavista sattumuksista ja päivän kulusta emäntänsä tai isäntänsä kertomana. Oleellista on se, että näistä tarinoista tulee hyvä mieli.

Antero oli kaverinsa Pommin kanssa kiipeilemässä olohuoneessa. Hauskojen kuvien mukana oli kuvateksti: ”Lährettiin korkeen paikanleirille. Onnessa ilima oli tyyni ja lämmentäki piisas sellaset rapiat +23.

Tankkaukset ja aikataulut suju suunnitelmien mukaan ja alastulo meni ihan yhren pysähryksen taktiikalla. Ny palaututaan tästä rankasta reissusta pari päivää. Muxaa viikkua mussukat.”

ERJA LINKKI

Hallituksen päätöksiä

Lokakuun kokouksessa hallitus käsitteli vastaukset liittovaltuuston antamiin evästyksiin ja aloitteisiin. Liittohallitus antoi toiminnanjohtajalle valtuudet ostaa Kuuloliitolle käytetty Kuulauto.

Hallitus päätti perustaa Järjestöpalvelu Oy -nimisen osakeyhtiön, jonka tehtävänä on tuottaa taloushallintopalvelut Kuuloliitolle 1.1.2016 alkaen.

Hallitus päätti, ettei Kopolan keittiöremonttia toteuteta suunnitellussa laajuudessa, mutta kylmiön tilalle hankitaan kuitenkin uusi kylmälaite. Remontteihin ryhdytään mahdollisesti myöhemmin, kun Kopolan toiminnan kannattavuus on paremmin tiedossa.

Hallitus päätti myöntää Herkällä korvalla -esteettömyyspalkinnon Invalidiliiton **Kirsti Pesolalle**.

Hallitus valitsi Kuuloliiton edustajiksi Kuuroutuneiden pohjoismaiseen neuvostoon (VDNR) vuosiksi 2016–2017 **Kalle Tervaskarin** ja varaedustajaksi **Liisa Sammalpenkereen**.

Hallitus kävi kokouksessa myös läpi selvitykset pakolaisten hätämajoituksesta sekä toiminnan ja resurssien sekä tulorahojuksen tasapainottamisesta vuosien 2016–2017 aikana.

Harvinaista tietoa

Kuuloliiton Harvinaiset -toiminta julkaisee HAIKU-uutiskirjettä, jossa kerrotaan harvinaisille kuulovammaryhmille järjestetävästä toiminnasta ja harvinaisiin vamma- ja sairausryhmiin liittyvistä uutisista.

Tilaa HAIKU-uutiskirje Kuuloliiton sivuilta osoitteesta www.kuuloliitto/vertaistoiminta tai suoraan toiminnan suunnittelija Päivi Vatajalta: paivi.vataja@kuuloliitto.fi.

Harvinaiset-toiminta löytyy nyt myös Facebookista: Kuuloliitto Harvinaiset.

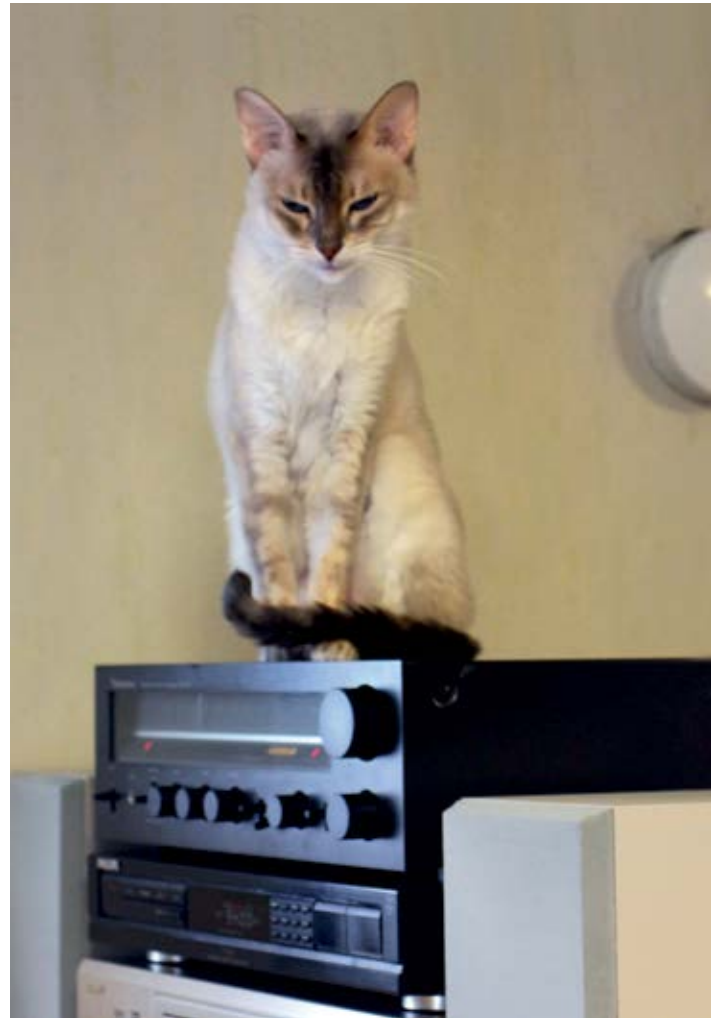
Perinteisen jäsenkortin rinnalle tulossa mobiilikortti

Kuuloliitto on tähän mennessä toimittanut kaikille yhdistysten jäsenille paperisen jäsenkortin. Vuoden 2016 aikana perinteisen jäsenkortin rinnalle on tulossa mobiilikortti, jonka myötä jäsenkortti on mahdollista ladata älypuhelimeseen. Tällöin paperista korttia ei enää tarvita. Uudistus on tarkoitus toteuttaa keväällä 2016 ja se tulee käyttöön ainoastaan sitä erikseen haluaville.

Uudistuksesta tiedotetaan tarkemmin vuoden 2016 ensimmäisessä Kuuloviestissä.

JUKKA RASA

ARVOITUKSELLINEN VUOSI 2016

Vuosi 2015 on loppuillaan, seuraa joululevon ja hengähdystauon aika. Uusi vuosi 2016 katsoo meitä varsin arvoituksellisin ilmein. Esimerkiksi televisiotekstitysten päälle laskeutui ennalta-aavistamattomia uhkakuvia. Olemme tottuneet toistamaan hyvää tekevää mantraa, että vuonna 2016 olemme perillä, kaikki luvatus tekstitysprosentit ovat toteutuneet. Syysliittovaltuuston seminaarissa kuulimme, ettei näin ehkä tulevaisuudessa olekaan. Suomen yrittäjähenkilön hallitus norminpurkutalkoineen ehti kiinnittää huomionsa myös televisiotekstityksiin osana media-alan lainsäädännön muutosprojektia. Kuuloliiton erityisasiantuntijat ja lakimies olivat kuitenkin tarkkoina, ja olemme tiiviisti mukana muistuttamassa televisiotekstityksen tärkeydestä myös muille kuin kuulovammaisille. Tekstitysprosenttien suuretessa olemme saaneet tekstitysten puolestapuhujia niin perheenäideistä, maahanmuuttajista, kuuroista kuin näkövammaisistakin. Uskomatonta kyllä, myös näkövammaisten äänitekstitys on norminpurkutalkoolaisten tulilinjalla.

Syysvaltuuston seminaarin toisena teemana oli rahapeliyhtiöiden RAY, Veikkaus ja Finn-Toto Oy:n yhdistyminen. Yhdistymisilmoitusta seuranneen säikähdyksen jälkeen näyttää siltä, että Suomen pelitoiminnan uudistus selkeyttää tilannetta ja vahvistaa yhdistyviä yhtiöitä. Avustuksia kansanterveysjärjestöille on tulossa entiseen tapaan, tähän tärkeimpään toimintoon ei tulla koskemaan. Rahapeliuudistus on välttämätön tilanteessa, jossa ulkomaisten nettipelien maihinnousu suomalaisten eurojen ääreen voimistuu voimistumistaan.

Kolmas, muttei vähäisin teema vuoden vaihtuessa on Kuuloliiton talous. Syysvaltuustolle esiteltiin noin 55 000 euroa alijäämäinen budjetti. Tämä herätti ansaittua huomiota, sillä olihan mielessä ollut koko ajan nollatulot vuonna 2016. Syksy ja vuosi 2015 tuntuvat tuloksenteon osalta loppuvan kesken, eikä vielä tänä täysin tarkkaan tiedetä kaikkia mahdollisia tuottoja ja tuloja. Kulut on sitä vastoin arvioitu hyvinkin tarkkaan, eikä yllätyksiä

pitäisi enää olla näköpiirissä. Ehkä suurin yksittäinen loppuvuoden uutinen oli Oticon Oy:n omistuksessa olleen Kuuloauton tulo myyntiin. Liittohallitus päätti tarttua hetkeen, ja teki autosta ostotarjouksen. Tätä kirjoittaessa kaupan pitäisi olla selvä ja Kuuloliitolla yksi ”toimipiste” lisää. Kuuloauto on päätehtävänsä lisäksi erinomainen liitossa viriävän yritysyhteistyön mannekiini. Arvoisa Kuuloliiton yhteistyökumppani, jos haluat näkyvyyttä Suomen maanteille mainosteippauksella Kuuloauton kyljessä, älä epäröi ottaa yhteyttä!

Haluan vuoden päättyessä kiittää Kuuloliiton henkilöstöä kärsivällisyydestä lomautusten keskellä sekä kaikkia vapaaehtoistoimijoita yhtä lailla ymmärryksestä.

Rauhallisen joulun ja uuden vuoden tervehdyksin, valoisaa ja toiveikasta vuotta 2016!

EIJA ISAKSSON

Miten valita sopiva terveyskeskus tai sairaala?

Vuoden 2014 alussa voimaantullut terveydenhuoltolaki teki mahdolliseksi kiireettömän hoitopaikan valinnan mistä päin Suomea tahansa. Terveyskeskuksen voi valita vapaasti koko Suomen alueelta. Sopiva sairaala taas valitaan yhdessä hoitavan lääkärin kanssa.

Lääkintöneuvos **Timo Keistinen** sosiaali- ja terveysministeriöstä suosittelee, että terveyskeskuspalveluiden paikkaa valittaessa kannattaa katsoa palveluiden saavutettavuutta eli niiden sijaintia.

– Seuraavaksi on syytä arvioida, mitä palveluita tulee erityisesti käyttämään, sillä tehtävä valinta koskee koko terveyskeskuksen palveluvalikoimaa: lääkärin vastaanottojen lisäksi muun muassa hammashoitoa. Nämä kaikki palvelut tulevat siis samasta terveyskeskuksesta, Keistinen korostaa.

– On myös hyvä huomata, ettei valinnanvapaus koske kotisairaanhoidon. Jos näitä palveluja tarvitsee, kannattaa valita omassa kunnassa tai kaupungissa sijaitseva terveyskeskus.

Monia kuulovammaisia askarruttaa erikoissairaanhoidon palvelujen, erityisesti kuulokeskuksen tai -aseman valinta. Keistisen mukaan on tärkeää muistaa, että valinta erikoissairaanhoidon palvelujen osalta tehdään periaatteessa yksi terveysongelma kerrallaan.

– On mahdollista toivoa jotakin tiettyä leikkausta yhdestä sairaalasta. Tällöinkin on syytä ottaa huomioon matkat, jos tarvitaan seuranta-käyntejä tai kuntoutusta. Kuulovammainen voi tarvita esimerkiksi vaativaa korvaleikkausta. Tällöin sairaalan osaaminen niiden tekemisessä voi korostua.

Keistisen mukaan kuulokojekuntoutuksen alueellisia eroja on pyritty tasaamaan yhdenmukaistamalla yliopistosairaaloiden erityisvastuualueiden käytäntöjä ja laitevalikoimia. Sairaalan sijainti voi kuitenkin olla tärkeä valintakriteeri kuulonhuollon palveluiden toteutuspaikkaa valittaessa.

Jos kuulovammainen on jo asiakkaana erikoissairaanhoidossa, ei uutta lähetettä toiseen sairaalaan tarvitse hakea välttämättä terveyskeskuksesta saakka. Lähetteen voi kirjoittaa myös yksityislääkäri, työterveyslääkäri tai sairaalan lääkäri. Keistinen suosittelee, että oman lääkärin kanssa tulisi aina keskustella mahdollisesta hoitopaikan muutoksesta.

– Lääkärin tulisi tuntea eri sairaaloiden tarjoamat mahdollisuudet ja osaaminen.

Haasteena monille on se, miten vertailla terveyskeskusten ja sairaaloiden tarjoamia palveluita keskenään. Keistinen toteaa, että Suomessa on varsin vähän saatavissa hoidon laatuun liittyvää tilastotietoa.

– Tiedot jonotusajoista sen sijaan pitäisi varsin hyvin löytyä esimerkiksi sairaaloiden kotisivuilta.

Hoitopaikanvalinta.fi tarjoaa tietoa terveyspalvelujen käytöstä

Hoitopaikanvalinta.fi -verkkopalvelu on tietopaketti terveydenhuollon valinnanvapaudesta. Kansalaisia, terveydenhuollon työntekijöitä ja viranomaisia palveleva sivusto tarjoaa tietoa potilaan mahdollisuuksista ja oikeuksista käyttää terveyspalveluja Suomessa ja ulkomailla. Sivustolta saa tietoa myös asiakasmaksuista, hoitokustannuksista ja korvauksista.

LÄHDE THL

KOIRAT OSANA INNOVAATIOPOLITIikkaa

Tekniset innovaatiot ovat tuoneet helpotusta arkeemme ja yhteiskuntaamme jo usean vuoden ajan. Kehityksen vauhti on ennennäkemätön. Kun mietimme ratkaisuja siihen, miten pitää väestö terveenä ja hyvinvoivana yhä kustannustehokkaammin, teknologialla on paljon annettavaa.

Vähintään yhtä suuressa roolissa ovat sosiaaliset innovaatiot. Teknisen vimpaimen sijaan innovaatio voi olla jotain muutakin. Jotain jo keksittyä, arkista, jota sovelletaan ihmisten arkeen. Koiraa ei kai voi määritellä innovaatioksi enkä toisaalta käyttäisi sanaa ”arkinenkaan”, mutta koirien hyödyistä esimerkiksi ikääntyvien hoidossa on saatu niin paljon positiivisia tuloksia, että niiden tarjoamia resursseja tulisi käyttää jatkossa enemmän.

Kennelliiton kaverikoiratoiminta on jälkeen tehtyjen haastattelujen perusteella tuonut esimerkiksi ikäihmisten, lasten ja kehitysvammaisten arkeen iloa ja hyvinvointia. Keskeisessä roolissa on ollut mahdollisuus koiran silittämiseen. Tieteellisten tutkimusten mukaan koiran silittäminen laskee verenpainetta. Lisäksi sen on todettu vapauttavan kehoon hyvän olon hormoniksi kutsuttua oksitosiinia.

Myös kuntoutuksessa koirien läsnäolon on todettu vaikuttavan positiivisesti ja nopeuttavan kuntoutumista. Kuntoutushenkilökunta on havainnut, että koiran läsnä ollessa kuntoutuja reagoi tavalla, jota ilman koiraa ei välttämättä tapahdu.

Ehkä merkittävin vaikutus koiran ja ihmisen kohtaamisessa on kuitenkin sosiaalisen suhteen syntyminen. Esimerkiksi muistisairaille henkilölle kommunikaatio ja suhteiden

luominen voi olla hankalaa. Pyyteettömän ja luottamusta herättävän karvaturrin kanssa se syntyy kuin itsestään ja ajatusten ääneen sanominen helpottuu.

Ja pidetään koiraystävä meidän jokaisen ikää - ulkoilu ja lenkkeily parantavat niin henkistä kuin fyysistä terveyttä läpi elämän. Saati sitten se ilo ja hyvä mieli, joka hännän heilutuksesta tarttuu ympäristöön.

Teknisillä laitteilla on tärkeä lisäarvo yhteiskunnan kehityksessä, mutta on pidettävä mielessä, että koneilla ei voi koskaan täysin korvata sitä inhimillistä läheisyyttä ja läsnäoloa, jota jokainen ihminen tarvitsee. Terveellisten ja laadukkaiden ikävuosien lisääminen on mahdollista, kunhan uskallamme myös etsiä ratkaisuja läheltä, yksinkertaisista asioista.

SIRPA PIETIKÄINEN

Liittovaltuusto päätti vuoden 2016 toiminnasta

Syysvaltuusto hyväksyi vuoden 2016 toimintasuunnitelman ja talousarvion syyskokouksessaan. Valtuutettuja puhutti erityisesti maahanmuuttajien tilanne ja sopeutumisvalmennusrahojen hyödyntäminen.

Toimintasuunnitelman käsittelyn yhteydessä toiminnanjohtaja **Pekka Lapinleimu** kertoi päärahoittaja Raha-automaattiyhdistystä kohtaavasta suuresta muutoksesta, kun rahapeliyhteisöjä yhdistetään.

– Tavoitteena on, että Suomessa säilyy kotimaisten rahapeliyhtiöiden yksinoikeuteen perustuva rahapeli-järjestelmä ja eurojen vuoto ulkomaille vähenee. Näin myös järjestöille suunnatut tulot pystytään turvaamaan.

Kuuloliiton vuoden 2016 toiminnassa vaikuttamistyön keskeisenä teemana on edelleen ikähuonokuuloisten kuntoutuspalvelut ja niiden saatavuus. Erityisen tärkeänä Lapinleimu näkee, että kaikille kuulemisen apuvälineille saataisiin yhtenevät myöntämiskriteerit. Sosiaali- ja terveysministeriölle ollaan valmistelemassa ehdotusta yli 60-vuotiaiden kuulon seulonasta.

Uutena haasteena Kuuloliiton toiminnassa tulee olemaan huonokuuloisten maahanmuuttajien tilanteen selvittäminen. Tavoitteena on tehdä kokeiluluonteisesti kuuloseuloja muutamissa vastaanottokeskuksissa. Tämä herätti valtuustossa kysymyksiä, ja valtuutetut peräänkuuluttivatkin tarkkoja suunnitelmia ja kohdenettuja resursseja.

– Suunnitelmia tarkennetaan alkuvuodesta, kun rahoituspäätös saadaan, Lapinleimu totesi.

UUDEEN 2016 TULOS tulee olemaan talouspäällikkö **Ilkka Sivulan** mukaan 55000 euroa alijäämäinen.

– Talousarvio kaipaa vielä täsmentämistä joiltakin osin, nyt arvioissa on otettu huomioon esimerkiksi 40 000 euron osingot tytäryhtiöistä. Kuuloliitolla tulee olemaan väistämättä velkaa, mutta oma raha voi riittää, ettei lisää lainaa tarvitse ottaa.

Taloushallintopalvelujen siirtyvät vuoden alussa uudelle Kuuloliiton ja Kuurojen Palvelusäätiön yhteisyri-

tys VaTa Järjestöpalvelut Oy:lle. RAY:n ohjeiden mukaisesti kaikki aluetoiminta rahoitetaan vuoden 2016 alusta yhdestä kohdennetusta avustuksesta, minkä seurauksena aluetoiminnan avustus nousee 492000 eurosta 755000 euroon. Vastaavasti yleisavustus pienenee, kun osa aluetoiminnasta siirretään pois sen alta.

Vuoden 2015 osalta Kuuloliitto tekee Sivulan mukaan konsertinasolla ylijäämäisen tuloksen, kun huomioon otetaan tytäryhtiöiden, erityisesti Kuulo-Auriksen kasvanut liikevaihto.

Meria Mäkinen teki **Irmeli Wileniuksen** kannattamana esityksen Kopolalle suunnatun 110 000 euron sopeutumisvalmennusrahan puolittamisesta ja avustuksen hyödyntämisestä alueellisten kurssien järjestämiseen. Äänestyksen tuloksena hallituksen pohjaesitys eli talousarvion mukainen avustus Kopolalle voitti äänin 19–16.

Liittovaltuusto päätti jäsenmaksuista kevätkokouksessa tehdyn alustavan päätöksen mukaisesti: jäsenyhdistyksen Kuuloliitolle maksama jäsenmaksu on varsinaiselta jäseneltä 15 euroa, nuoriso-, perhe-, vapaa-, kunnia- ja ainaisjäseniltä 8 euroa ja sotaveteraanijäseneltä yksi (1) euro.

Liittovaltuusto hyväksyi vastauksen **Pekka Tikan** kevätkokouksessa tekemään aloitteeseen siitä, että liitto vaikuttaisi muiden vammaisjärjestöjen kanssa RAY:n tuotonta nykyistä parempaan ohjaamiseen kansanterveys- ja vammaistyöhön.

Aloitteita ja evästyksiä liittohallitukselle tehtiin muun muassa yhdistyslainsäädäntöön liittyvien koulutusten järjestämisestä, toimintatönni-avustuksen hyödyntämisestä materiaalihankintoihin ja terveyskeskuspalvelujen esteettömyyteen vaikuttamisesta.

Valtuuston puheenjohtaja **Eila Heinonen** esitti kokouksen lopuksi kiitokset menneestä vuodesta niin liiton toimihenkilöille, kuulopiireille kuin yhdistyksillekin. Kokous päättyi Heinosen mukaan ennätysajassa eli jo kello kahden tienoilla. •

Raimo Härköselle myönnettiin Kuuloliiton hopeinen ansiomerkki.

Valtuusto äänesti sopeutumisvalmennusavustuksen käyttökohdeesta.

Herkällä korvalla -palkinto Invalidiliiton Kirsti Pesolalle

Syysvaltuuston kokouksen alussa luovutettiin joka toinen vuosi jaettava esteettömyyspalkinto Invalidiliiton Esteettömyyskeskus ESKEn johtajalle, arkkitehti Kirsti Pesolalle. Hän on pitkän uransa aikana edistänyt esteettömyyttä laaja-alaisesti ja tuonut aktiivisesti esille myös kuulovammaisten tarpeita.

– Olen hyvin onnellinen palkinnon saamisesta. Koen, että olen saanut aikaiseksi sen, mitä olen yrittänytkin.

Pesola on työskennellyt viimeiset kolme vuotta Invalidiliiton Esteettömyyskeskus ESKEn johtajana ja toiminut aiemmin Invalidiliiton esteettömyysprojektissa asiantuntijana. Esteettömyysasiat tulivat ensimmäisen kerran vastaan 70-luvulla arkkitehtitoimistossa terveyskeskuksen wc-tilojen suunnittelun yhteydessä. Myös Valkea talo on Pesolalle tuttu: hän työskenteli 80-luvulla kouluhallituksessa ja tarkasti muun muassa Kuurojen Kansanopiston tiloja.

– Tuolloin sain neuvoteltua Valkean talon tuulikaappiin liukuovet kääntöovien tilalle sekä kansanopiston tiloihin invahuoneet. En kuitenkaan osallistunut sen laajemmin tilojen suunnitteluun.

Pesola koki tärkeimmän herätyksen esteettömyyden laaja-alaisuuden merkityksestä, kun hän aloitti vajaat 20 vuotta sitten työt Vanhustyön keskusliitossa projektipäällikkönä.

– Aloin miettiä esteettömyyttä ikääntyneen ihmisen kannalta, heillähän on monenlaisia haasteita arjessa. Silloin hyvät kuulemisen ja näkemisen olosuhteet nousivat todella tärkeiksi asioiksi fyysisen esteettömyyden lisäksi.

Esteettömyydessä on Pesolan mukaan tapahtunut myönteistä kehitystä vuosien varrella. Pesola arvioi, että tällä hetkellä suurimpien kuntien keskusta-alueilla etenkin liikkumisympäristön esteettömyys on jo otettu suhteellisen hyvin huomioon.

Esteettömyydelle on asetettu monenlaisia vaatimuksia muun muassa perustuslaissa, yhdenvertaisuuslaissa ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa. Listaa voi jatkaa maankäyttö- ja rakennuslailla ja asetuksella ja rakentamismääräyksillä. Pesola pitää keskeisenä ongelmana, ettei missään ole asetettu selkeitä sanktioita esteettömyyden toteuttamatta jättämisestä.

– Käytännössä rakennushankkeeseen ryhtyvällä eli tilaajalla on vastuu esteettömyysratkaisusta. Rakennusvalvonta ei vastaa ratkaisujen toteuttamisesta. Ja esimerkiksi akustiset ratkaisut eivät edes näy lupapöytäkirjoissa. Suunnittelija tulisiikin valita niin, että hänellä riittävä osaaminen.

Pesola näkee, että väestön ikääntyminen lisää edelleen vaatimuksia monimuotoiselle esteettömyydelle.

Etenkin palvelutalojen, työpaikkaruokalojen ja ruokailutilojen akustinen ja valaistussuunnittelu unohdetaan usein, vaikka juuri nämä tilat ovat tärkeitä sosiaaliselle kanssakäymiselle.

– Asenteissa on paljon kehittämisen varaa. Tuntuu käsittämättömältä, että normitalkoiden myötä vain osasta asuntoja halutaan tehdä esteettömiä. Tämä on kummallista, sillä eihän esteettömien tilojen rakentaminen juurikaan aiheuta lisäkustannuksia. Kukaan ei kuitenkaan ehdota, että kerrostalossa vain osa asunnoista olisi lämpö- tai äänieristetty! Ja lähtökohtaisesti ihan samanlaisista rakentamismääräyksistä on kyse. Hetken säästö tuo lisäkustannuksia ajan myötä.

Kirsti Pesola jää vuodenvaihteessa eläkkeelle, muttei esteettömyystyö siihen lopu: Kirsti tekee jatkossa keikoja omaan tahtiinsa omassa yrityksessään.

Kuuloliitto palkitsee joka toinen vuosi toimijoita tai yhteisöjä, jotka ovat esimerkillisellä toiminnallaan edistäneet kuulovammaisten toimimismahdollisuuksia. Ensimmäisen kerran palkinto myönnettiin liiton 80-vuotisjuhlavuotena 2010. Palkinnon ovat aiemmin saaneet Hotelli Urku, Fonon Oy:n toimitusjohtaja **Heikki Hiippala** sekä Saint-Gobain Rakennustuotteet OY/Ecophon.

INFLUENSSA-AALTO LYÖ JOKA TALVI

Influenssavirusten ihmisiin tarttuvat päätyypit A ja B – todennäköisesti samat neljä erilaista influenssavirusta, jotka kiersivät myös viime vuonna – jylläävät Suomessa taas jotakuinkin vuodenvaihteesta alkukevääseen. Noin 5–15 prosenttia aikuisista ja 20–30 prosenttia lapsista sairastuu kausi-influenssaan.

Influenssatartunnan voi huomata nuha-kuumetaudin oireista, jotka ovat kuitenkin useimmiten tavalliseen flunssaan liittyvää lihaskipua, päänsärkyä tai huonovointisuutta voimakkaampia. Tartuttavuus on suurimmillaan 3–4 ensimmäisen sairauspäivän ajan. Tartunta tapahtuu pärskeiden ja kosketuksen välityksellä. Terve aikuinen toipuu influenssasta yleensä 1–2 viikon levolla. Riskiryhmiin kuuluvilla on kuitenkin kohonnut riski sairastua jälkitauteihin, kuten korvatulehdukseen, keuhkoputkentulehdukseen ja keuhkokuumeeseen. Influenssatartunta saattaa johtaa sairaalahoidon tarpeeseen, ja sen seurauksena myös kuolee maailmanlaajuisesti satoja tuhansia ihmisiä vuosittain.

Influenssatartuntoja ehkäistään rokotuksin. Riskiryhmiin kuuluvien – esimerkiksi ikääntyvien ja henkilöiden, joilla on immuunijärjestelmää heikentävä sairaus – sekä heidän lähipiirinsä kannattaa ottaa kausi-influenssarokote säännöllisesti. Kaikina vuosina rokotteet eivät anna toivottua suojaa, koska rokotesuosituksot eivät välttämättä pysy nopeasti muuntuvien virusten perässä. Talven 2015–2016 osalta näyttää kuitenkin siltä, että suoja on esimerkiksi viime vuotta parempi: influenssan A-tyypin virukset eivät ole muuntuneet viimevuotisista. A-tyyppi on ihmisille B-tyyppiä suurempi uhka juuri sen virusten muuntumiskyvyn takia – A-virusten isänniksi kelpaavat myös eläimet, joilta ne saavat geeniaineesta, jolle ihmiset eivät ole vastustuskykyisiä.

Lähde: THL

KUULOKOJE SAATTAA HIDASTAA IKÄKUULOISEN MUISTIN HEIKKENEMISTÄ

Huonokuuloisuus voi nopeuttaa ikääntyvien muistin ja muiden kognitiivisten toimintojen heikentymistä. Kuulolaitteen käyttäminen kuitenkin mitätöi yhteyden.

Kuulolaitteen suojavaikutus huomattiin tutkimuksessa, jossa noin 3 700:a yli 65-vuotiaasta seurattiin 25 vuoden ajan. Tutkimuksen alussa osallistujilla teetettiin kognitiivisia toimintoja mittaavia testejä, ja jo niistä huonokuuloiset osallistujat – 137 oman arvionsa mukaan vaikeasti huonokuuloista ja 1 139 keskivaikeasti tai lievästi huonokuuloista – saivat heikompia tuloksia kuin oman arvionsa mukaan hyvin kuulevat. Lisäksi huonokuuloisten kognitiiviset toiminnot heikkenivät seurannan edetessä muiden osallistujien kognitiivisia mielentoimintoja nopeammin iästä, sukupuolesta tai koulutustasosta riippumatta. Poikkeuksen tähän muodostivat ne huonokuuloiset osallistujat, jotka alkoivat käyttää

kuulolaitetta: heidän kognitiiviset toimintonsa eivät heikentyneet sen nopeammin kuin hyvin kuulevilla verrokeillakaan.

Kuulon huonontumisen ja kognitiivisten toimintojen heikentymisen välisen yhteyden syitä ei vielä tunneta. Kuulolaitteiden suojavaikutus toimintojen nopeutuvaa heikentymistä vastaan saattaa kuitenkin viitata siihen, että yhteys liittyy nimenomaan kuulemisen vaikeuksiin. Esimerkiksi sitä, selittyisikö yhteys tällöin esimerkiksi ääniaistimusten muutoksella vai sosiaalisten kontaktien ja toimien vähentymisellä, ei kuitenkaan pystytty vielä varmuudella päättämään.

Lähde: Amieva, H. ym., "Self-Reported Hearing Loss, Hearing Aids, and Cognitive Decline in Elderly Adults: A 25-Year Study", *Journal of the American Geriatrics Society*, lokakuu 2015.

PSYKOOTTISENKALTAISET OIREET EIVÄT VÄLTTÄMÄTTÄ ENNUSTA NUOREN PSYKOOSIA

Psykoosioireiden kaltaisia kokemuksia esiintyy lievinä ja ajoittaisina monella ihmisellä ilman, että ne kertoisivat psykoosiriskistä. Kuka tahansa saattaa käydä läpi myös vakavia psykoottisenkaltaisia kokemuksia esimerkiksi äärimmäisessä unenpuutteessa tai päihteidenkäytön yhteydessä. Arkipäiväisistä kokemuksista voimistuessaan ja todellisuudentajua horjuttaessaan psykoottiset kokemukset saattavat ennustaa psykoosia, ja niin onkin valikoiduissa potilasryhmissä todettu olevan. Minna Lindgrenin väitöstudiumuksessa havaittiin kuitenkin, että nuorilla, joilla on jokin psykiatrinen sairaus, oudot ja häiritsevät kokemukset ovat usein osa muuta oirekuvaa, kuten masennus- tai ahdistuneisuushäiriötä. Kun nuorten pääasiallisia oireita hoidetaan, myös psykoottiset oireet yleensä lievenevät.

Psykoottisenkaltaiset oireet ovat yleisiä nuorten mielenterveyshäiriöissä. Monet nuorisopsykiatrisista potilaista kokevat muun muassa aistihäiriöitä – esimerkiksi

näkevät jotain, mikä ei ole totta, kuulevat jotain, mitä muut eivät kuule tai tuntevat kehossaan epätodellisia asioita, – ja epäluuloisia ajatuksia. Psykoosiriskin kriteerit täyttävä nuori ei kuitenkaan usein sairastu psykoosin. Sen sijaan nuorisopsykiatristen potilaiden psykoottisenkaltaiset oireet kertovat sairauden – usein masennus- tai ahdistuneisuushäiriön – vakavuudesta ja ennustavat lähivuosien psykiatrisia sairaeläjäksoja

Nuorilta kysytään hoitotapaamisissa psykoottisenkaltaisista oireista vain harvoin, eivätkä ne tule helposti puheeksi spontaanisti. Niitä kannattaa kuitenkin kysyä hoitotilanteessa nuorelta suoraan, koska kokemukset voivat olla hämmentäviä ja niihin liittyvän ahdistuksen vähentäminen voi olla nuoren voimien kannalta tärkeää.

Lähde: Maija Lindgren: *Psykoottisenkaltaiset oireet ja psykoosin ennustaminen nuorisopsykiatrisilla potilailla* (väitös), 2015.

Kaijan elämää maatiloilla

Pyhäntäläinen Kaija Niskanen tarttuu aikaisin aamulla auton rattiin ja huristaa maatiloille. Hän kohtaa työssään erikäisiä maatalousyrittäjiä ja monenlaisia eläimiä, etupäässä lehmiä. Kaija viihtyy mainiosti työssään.

- Huonokuuloisuus ei vaikuta mitenkään työtehtäviini. Jotkut maatalousyrittäjät huomaavat, että minulla on kuulovamma ja muille kerron huonokuuloisuudestani, jotta se huomiodaan kommunikoidessa, sanoo maatalouslomittaja Niskanen.

Kaijalla on pitkä tuntuma maataloustöistä, koska hän piti miehensä kanssa Pohjois-Pohjanmaalla Tavastkengässä lypsytilaa lähes 30 vuotta. Kaija työskenteli välillä talotehtaalla ja työttömyysjaksonkin hän sai kokea. Tavastkengässä oleva tila on nykyisin maatalousyhtymä, sillä tila luovutettiin perheen kahdelle pojalle yhteisomistukseen.

Kaija aloitti lomittajana 2008.

- Siikalatvan kunnan lomituspalkeluista soitettiin: Alkaisitko lomittamaan? Vastasin, että voisin kokeilla. Menin Piippolaan eräälle tilalle. Innostuin, että tähän on mielenkiintoista hommaa! Olin aluksi tuntityöläinen ja vähitellen siirryin kuukausipalkalle.

Maatalouslomittajuus on järjestelmä, joka antaa myös maatalousyrittäjien välillä lomailla ja sairastuakin ilman että tilan eläimet jäisivät hoitamatta. Maatalouslomittajat ovat kuntien palkkalistoilla.

Kaijan työalueena ovat Pyhännän ja Siikalatvan kunnat. Työaika hänellä on hyvin vaihteleva. Joillekin maatiloille hän menee aamulla puoli kuudeksi tai kuudeksi. Joihinkin paikkoihin on mentävä jo puoli viideksi.

- Maatiloilla putsaan lehmän utareet, lypsän lypsykoneella, siivoan navettaa, levitän kutte-rinpurut, juotan vasikat ja käytän pesimiä.

- Iltaisin on työaika klo 16 – 20. Työpäiväni on kaksiosainen ja päivällä on omaa vapaa-aikaa. Tämä työrytmi sopii minulle hyvin.

Kaija ja Koivikon tilan Eka.

- Navetoitakin on monenlaisia. Jos on hyvä ja siisti navetta niin silloin on ilo tehdä työtä, Kaija painottaa.

KAIJA ON AINA OLLUT ELÄINRAKAS. Hän asuu eläkkeellä olevan aviomiehensä kanssa Pyhännällä rivitalossa. Lapsia on seitsemän, lapsenlapsiakin jo 14.

- Maalla asuminen on vapautta! Minua ei saisi muuttamaan kaupungin hälinään.

Kotona ei ole lemmikkejä, koska mies kulkee paljon reissussa ja Kaija on itse paljon poissa kotoa.

– Pidän kissoista, koska ne ovat rauhallisia ja voivat tulla nukkumaan viereen.

– Tiloilla on navetakissoja ja toiset pitävät sisäkissoja. Minusta tuntuu, että kissoja on enemmän kuin koiria.

– Eläimet ymmärtävät minua hyvin ja minä niitä. Lehmät tulevat aina katsomaan, nuolevat minua ja niitä pitää rapsuttaa, mutta on niissäkin luonne-eroja. Jotkut lehmät ovat äkäisiä, toiset taas antavat harjata, toiset ei tykkää. Vasikoita pitää silitellä ja niille pitää puhua. En ole ainakaan vielä kohdannut huonokuuloisia eläimiä!

Kaija huokaa, että onneksi hänellä on sujunut työssä hyvin ilman onnettomuuksia. Vaarallisia paikkoja ovat portaat. Lomittajat eivät saa käyttää portaita, joissa ei ole kaiteita, liukastumisia voi tapahtua ja selkään voi sattua, jos kantaa painavaa. Maataloustöissä on mietitty myös ergonomiaa.

– Vyötärölläni kulkee mukana lypsyjakkara, jolla säästää selkää ja polvia.

Kaija kulkee maatilojen parsi- ja robottinave-toilla. Robottinavetoilla lehmät käyvät itse lypsillä omaan tahtiin. Niillä on kaulassa panta, jossa on tunnistin. Lypsyrobotti tunnistaa lehmän. Tietokoneelle on merkitty paljon tietoja, esimerkiksi paljonko annetaan jauhoja, Kaija selvittää.

– Konemelu ei ole työtäni haitannut. Auto-maattipesurista ja lypsykoneesta ei lähde isoa ääntä. Lomitustyössä en aja traktoria. En tarvitse kuulonsuojaimia.

– Lomittajan työ sopii huonokuuloiselle, jos ei ole allergioita. Joillekin lehmän karvat aiheuttavat allergiaa tai kutterinpöly ottaa joskus silmiin.

KAIJA ON VARSINAINEN JÄRJESTÖKONKARI

ja puuhanainen. Hän on Keskustanaisten Pyhännän osaston sihteeri. Kaija tuntee henkilökohtaisesti pääministeri Juha Sipilän. Marraskuulla Sipilä ehti käydä Pyhännällä kooten paikalle 400 henkilöä ja Kaija oli kahvittamassa vieraita.

– Käyn diakoniapiirissä, seurakunnan kerhoissa ja Siikalatvan Kuuloyhdistyksen tilaisuuksissa. Toimin Haapaveden-Siikalatvan Omaishoitajat ja Läheiset ry:n hallituksessa.

– Aikaa vierähtää tietokoneen äärellä, kun shoppailen koneelta.

– Kyllä minä liikunkin. Pidän pyöräilemisestä. Tansseissa käyn ystävättärensä Merjan kanssa. Joskus isäntäkin lähtee mukaan.

Kaija avautuu kuulovammastaan:

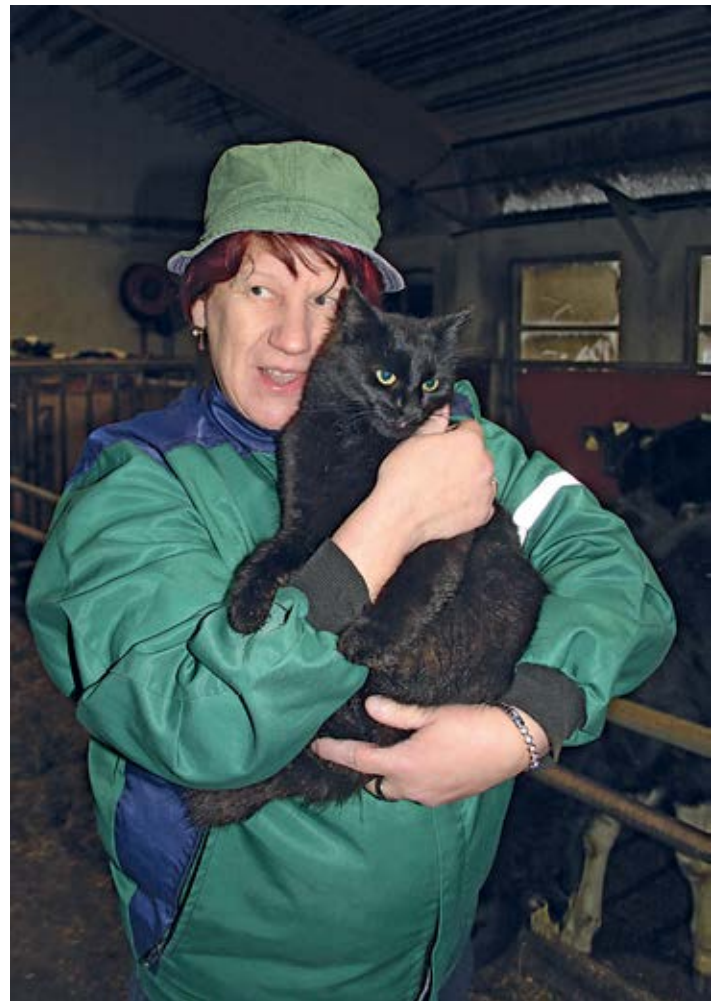
– Äitini sairasti vihurirokon minua odottaessani. Sain jo lapsena kuulolaitteen. Minulla oli myös sydämessä häikkää. Sydän leikattiin ja voi hyvin.

– Kävin tavallisen koulun normaalikuuloisten parissa. En pärjää ilman kuulokojeita. Käytän säännöllisesti kahta kojetta. Kotona minulla on hälytínjärjestelmä ja induktiosilmukka.

– Autolla ajaessa kuuntelen usein radioa ja saan siitä selvää, kun ääni on sopivan suurella.

LOPUKSI KAIJA ottaa esille autonsa avaimet ja suuntaamme 15 kilometrin päähän Koivikon tilalle. Jylhänkankaan nuorella yrittäjäpariskunnalla tapittaa navetassa sata päätä.

– Huono kuulo ja lemmikit sopivat hyvin yhteen. Lemmikeillä ovat aistit valppaita ja niillä on terävä kuulo, Kaija sanoo ja laittaa vihreän takin ja lakin päähänsä ja kävelee tottuneesti navettaan. •

Kaija ja Lakeri-kissa.

Midas avaa isännälleen uusia (ääni)maailmoja

Millaista olisi olla aina töissä? Sen saattaisi tietää Midas, 2-vuotias kuulokoirapoppilas, joka elämäntyö on ilmoittaa Timo Heinolle äänistä.

Timo Heinon ja Midaksen yhteinen taival alkoi vuoden 2014 maaliskuussa. Heino perheineen oli jo aiemmin innostunut kuulokoiratoiminnasta, mutta allergia oli lykännyt koiran liittämistä perheeseen. Amerikankarvatonteriieri Midas ei kuitenkaan koettele perheen allergikkojakaan liikaa.

– Midas on myös todellinen lämpöpatteri, kun karva ei eristä sen ruumiinlämpöä, Timo Heino kertoo.

Taipaleellaan kuulokoiraksi Midas on jo pitkällä. Se ilmoittaa ovikellon, ajastimen ja matkapuhelimen äänistä. Se varoittaa myös takaa tulevista mopoista.

– Koira ei voi olla sataprosenttisen luotettava apu, mutta eiväthän teknisetkään apuvälineet ole sitä! Heino huomauttaa.

Välillä Midas on työssään jopa liian tunnollinen: bensa-aseman mikron ääni saattaa muistuttaa niin läheisesti ajastinta, että koira ilmoittaa siitä sinnikkäästi ja vie Heinon tankkauspaikan keittiöön. Niinkin on käynyt.

Ainoa haaste ennen virallisen kuulokoiratitellin luovuttamista on sekin positiivinen: Midas on niin sosiaalinen, että ympärillä pyörivien vieraiden ihmisten ja koirien huomiotta jättäminen on vaikeaa. Pelottomuutensa ansiosta Midas on toisaalta valmis liikkumaan myös kaupungilla, esimerkiksi metrolla tai raitiovaunulla. Sekin tekee Midaksesta luotettavan kumppanin.

Vaikka Heino ja Midas ovat harjoitelleet myös kaupunkiympäristössä kulkemista, on metsässä lenkkeily kuitenkin heidän pääasiallinen harrastuksensa. Ääniympäristön tapahtumien merkkauksen lisäksi Midas tuokin turvaa myös kaikenlaiseen liikkumiseen: Timo Heino voi luottaa siihen, että apu on aina vain hihnan päässä.

– Maailma on alkanut kasvaa, kun on alettu uskaltaa lähteä liikkeelle, Heino kuvailee muutosta, jonka Midas on saanut hänen elämänsään aikaan.

Yksi Timo Heinon haaveista onkin lähteä yhteiselle matkalle sitten, kun Midas on saanut virallisen kuulokoirastatuksen.

Samalla kun Heino on alkanut kokea itsensä vapaammaksi ulkona liikkueensa, on hän voinut alkaa olla myös kotonaan vapautuneemmin. Kuulolaitteet voi niin halutessaan sammuttaa, kun tietää, että Midas pitää huolta tärkeimpien äänien merkkauksesta; Midas tekee myös hiljaisuudesta turvallista. Muukin perhe voi olla rauhallisin mielin ja luottaa siihen, että Timo Heinoon saa Midaksen ansiosta yhteyden missä tahansa tilanteessa.

Vaikka Midas tekee töitään liivit riisuttuakin, osaa se myös nauttia elämästään. Yksi Timo Heinonkin lempihetkistä on istahtaa alas ja katsella maailman menoa yhdessä Midaksen kanssa sekä seurata sen intoa ja iloa. Tulevan kuulokoiran elämä ei sittenkään koostu vain työstä, eikä työ muuta koiran sosiaalista, uteliasta ja huomiota rakastavaa luonnetta.

Midas merkkää esimerkiksi Timo Heinon puhelimen soinnin.

Suomi aloitti kuulokoiratoiminnan ensimmäisenä Pohjoismaana

SUOMEN KUULOKOIRATOIMINTA OTTI MALLINSA Iso-Britanniasta. Suomen ja Pohjoismaiden toiminta on kuitenkin alusta saakka erkaantunut brittiläisestä innoittajastaan siinä mielessä, että Pohjoismaissa selkeästi suurin osa kuulokoirista työskentelee huonokuuloisten apuna, kun taas Briteissä kuulokoirat auttavat lähinnä kuuroja.

Kuulokoiratoimintaa yritettiin tuoda Suomeen yhdessä Kuuloliiton (silloisen Kuulonhuoltoliiton) kanssa jo 80-luvun puolella, mutta vasta vuonna 1993 Kuulokoirayhdistyksen perustamisen jälkeen koulutustoiminta käynnistyi. Vuonna 2010 yhdistys laajensi toimintaansa myös esimerkiksi epilepsiaa ja diabetesta sairastavien apuna työskenteleviin tukikoiriin, ja yhdistyksen nimeksi tuli Suomen kuulo- ja tukikoirat ry.

KUULOKOIRALLA EI OLE SAMAA APUVÄLINE-STATUSTA kuin opaskoirilla. Opaskoirat luovutetaan julkisin varoin terveydenhuollosta, mutta kuulokoirien koulutuksesta ja kustannuksista vastaa asiakas itse. Suomen kuulo- ja tukikoirat ry pyrkii tukemaan asiakkaitaan koulutuksessa ja sen kustannuksissa, mutta yhdistyksen resurssit ovat riippuvaisia RAY:n avustuksesta, jota se ei ainakaan viime vuonna saanut.

Vuodesta 2007 eteenpäin kuulokoirakoulutukset ovat olleet aiempaa systemaattisempia. Kuulokoirat saivat lain suoman oikeuden liikua omistajansa mukana kaikissa julkisissa tiloissa, ja kuulokoirastatukselle luotiin myöntämiskriteerit.

– Kuulokoiran on läpäistävä ympäristötesti. Siinä arvioidaan sen käyttäytymistä kaupunkitilanteessa, jossa omistaja kulkee julkisilla liikennevälineillä ja portaissa, käy kahviloissa sekä kohtaa muita ihmisiä ja koiria. Koira ei saa stressaantua tapahtumista ympärillään liikaa. Toisaalta se ei myöskään saa häiritä ympäristöään, selittää Suomen kuulo- ja tukikoirayhdistyksen puheenjohtaja **Kristiina Torp**.

KOULUTUSTOIMINNASSA on kuitenkin haluttu säilyttää myös tietty kevytrakenteisuus ja vapaamuotoisuus, jotta omistajat, jotka eivät pysty sitoutumaan koiransa kouluttamiseen täysivaltaisesti, ja koirat, jotka eivät esimerkiksi läpäise ympäristötestiä, voisivat joku tapauksessa hyötyä toiminnasta. Niin sanottuja ääniapulaisia, joilla ei ole virallista kuulokoirastatusta mutta joilla kuitenkin on kuulovamaisen apuna toimimiseen tarvittavia taitoja, onkin Suomessa noin 60 eli virallisten kuulokoirien määrään verrattuna kaksinkertaisesti.

Yhdistys on huomionut asiakkaan omat tarpeet paitsi kouluttamalla kuulokoirien rinnalle ääniapulaisia niin myös siten, ettei minkään yksittäisen äänen opettelu ole koiralle pakollista. Sen sijaan omistaja saa määritellä itselleen tärkeät äänet. Kuulokoirastatuksen saadakseen koiran on osattava ilmoittaa kolmesta äänestä, mutta ne ovat vapaavalintaisia.

– Aiemmin koiran oli pakko oppia ilmoittamaan palohälyttimen ääni. Koiran kouluttaminen sen tunnistamiseen on kuitenkin monelle kuulovammaiselle epämotivoivaa, koska kodin hälytinjaärjestelmät ilmoittavat tulipalosta tehokkaasti myös äänettä, Torp taustoittaa. •

TEKSTI: TARJA KIVIMÄKI

Koira kaverina kampaamossakin

Kaarinalainen kampaamoyrittäjä Kristiina Kanerva on nykyisin yksineläjä. Välillä hän on elänyt avioliitossa, välillä yksinhuoltajana. Kaikkiin perheisiin on oleellisena jäsenenä kuulunut myös koira.

Yksin – tai oikeastaan kaksinelo Martta-koiran kanssa on takana runsaat puoli vuotta. Ensimmäisen liiton päätyttyä eroon hän jäi asumaan tällöin teini-ikäisen tyttärensä kanssa. Äiti päätyi ottamaan kotiin koiran eläinrakkaan tytön iloksi. Perheen poika oli jo omillaan; hänen allergiansa takia ei lemmikkiä oltu aiemmin voitu harkita. Oli toinenkin syy. Kristiina pelkäsi koiria, jouduttuaan useamman kerran lapsuudessaan koiran puremaksi.

Ensimmäinen koira oli labradorinnoutaja. Alku oli takkuista: koira puri ja oli pitelemättömissä.

– Sillä oli dominoiva luonne ja pelkäsin sitä, tunnustaa Kristiina. Kunnes hän oppi, että pentu on lapsi ja hän itse aikuinen, jonka piti ottaa selkeästi johtajuus ja näyttää kaapin paikka. Kristiina alkoi selvittää perusasioita koiran kasvatuksesta ja onnistui kouluttamaan sen tottelevaiseksi.

– Alussa olin epävarma ja pelkäsin, miten pitää toimia – soittelin Kenneliinkin monta kertaa.

VUOSIEN MYÖTÄ HÄN KIINTYI perheenjäseneksi tulleeeseen lemmikkiin ja kun tytär sitten muutti kotoa, Kristiina huomasi tuntevansa olonsa yksinäiseksi ja ikävöivänsä tytön lisäksi myös koiraa. Hän halusi oman lemmikin. Silloin hän teki kampaajan töitä kodissaan, ja oli tottunut siihen, että työkaverina pyöri koira. – Yksin kotona olemaan en koiraa ottaisi.

Ensimmäinen oma lemmikki oli cairn-terrieri, joka tuli taloon runsaan vuoden vanhana. Se ehti olla emäntänsä ilona yhteensä 13 vuotta.

– Sekin oli aika työläs koira, urospuolinen ja vähän jääräpäinen. Kun se sitten kuoli, päätin ensin, etten halua enää uutta lemmikkiä, kun siitä luopuminen tuntuu niin pahalta.

Tänä aikana Kristiina oli avioitunut uudelleen. Kuukausia kului perheessä ilman koiraa. Avioliitto alkoi mennä huonosti ja mies vastusti koiran hankintaa. Mutta vaimo oli päät-

tänyt, että koiran hän halusi – miestä ei enää välttämättä. Taloon tuli vuosi sitten Portugalinpodengo, pieni ja sileäkarvainen narttu.

– Edellisellä lemmikillä oli kovin työläs turkki. Tälle ei tarvitse tehdä mitään.

Viime keväänä tuli avioero, ja Kristiina on taas kaksin koiran kanssa.

– Miestä en enää ota.

MARTTA LÄHTEE MUKAAN TÖIHIN joka päivä. Sen ollessa pentu monet kampaamon asiakkaat käyttivät sitä ulkona. Kaksikon arkeen kuuluu aamulenkki ennen töihin lähtöä. Työpäivän päätteeksi käydään aina pitkällä lenkillä ennen kotimatkaa; illalla on vielä vuorossa lyhyempi ulkoilu. Myös lähellä asuvalla tyttärellä on koira, ja myös hänen kanssaan käydään lenkeillä. Kristiina asuu Littoisten järven vieressä, hienojen lenkkimaastojen lähellä. Hän työskentelee kuutena päivänä viikossa, muttei aina täyttä päivää. Hän ehtii myös auttaa yksinhuoltajatyttänsä ja hakea välillä lapsenlapset päiväkodista.

Koira on mukava ulkoilukumppani, yksin ei aina lenkille tulisi lähdettyä. Se on myös oiva tapa tutustua muihin lähistöllä asuviin koiranomistajiin – myös vastakkaiseen sukupuoleen.

– Martta myös ”hoitaa” minua ollessani sairas. Migreeniä potiessani se tulee viereen lohduttamaan; ja itkiessäni se ”lohduttaa.”

YKSINASUVAA LÄMMITTÄÄ, kun joku on kotona odottamassa - iloinen lemmikki juoksee vastaan töistä tullessa. Se ei kritisoi eikä kyllästy, eikä kanna kaunaa. Kotieläin on luotettava ja uskollinen – toisin, kun monet ihmiskumppanit.

– Tottakai lemmikki sitoo, mutta se on tietoinen valinta, toteaa Kristiina kysymykseen, eikö yksineläjä ole kovin sidoksissa lemmikkiinsä. Hän harrastaa kilpatanssia, ja tarvittaessa ystävät, tytär tai äiti hoitavat koiraa. Ja kyllä aikuinen koira kestää päivän pituisen poissaolonkin.

– Jokainen tarvitsee läheisyyttä. Elävän olennon läheisyys on tärkeää, ei tarvitse puita halailla. Et ole yksin koskaan, kun sinulla on lemmikkieläin. •

Sinkuilla vähiten lemmikkejä

Eliittikumppani.fi –treffisivuston kyselyn mukaan valtaenemmistö, peräti 91 prosenttia, sinkuista piti lemmikki-eläimistä ja noin puolella oli oma kotieläin. Suosituin lemmikki on koira, joita Suomessa onkin noin 650 000 eli ennätysuuri.

Toiseksi suosituin niin sinkuilla kuin yleensäkin on kissa, joita on kodeissa kaikkiaan noin 590 000. Virallisten tilastojen mukaan lemmikit ovat kuitenkin huomattavasti harvinaisempia yksineläjien seuralaisia kuin perheellisillä. Kahden huoltajan lapsiperheessä joka toisella oli lemmikki vuonna 2012, yksinhuoltajillakin 45 prosentilla, mutta yksinelävillä vain 16 prosentilla. Eläimen huolenpidon yhdistäminen arkeen lieene vaikeampaa yhden hengen talouksissa.

Sinkuilla on Eliittikumppanin kyselyssä avoin asenne erikoisempiinkin lemmikkiin. Tosin noin 37 prosenttia ilmoitti lopettavansa suhteen heti, jos deittikumppanin asunnossa olisi matelija. Vain 11 prosent-

tia ei lainkaan seurustelisi henkilön kanssa, jolla on lemmikki. Reilulle 30 prosentille taas eläinrakas kumppani on ehdoton edellytys. Saman verran vastaajista kuitenkin katsoi, ettei lemmikki sovi mukaan treffeille.

Lemmikkieläinten lukumäärä ja lemmikkeihin liittyvä kulutus on kasvanut voimakkaasti. Esimerkiksi lemmikkien lääkintä- ja muihin palveluihin käytettiin v. 2012 yhteensä 101 miljoonaa euroa. Lemmikeille ja niiden omistajille onkin tarjolla monimuotoinen tuote- ja palveluvalikoima.

Lemmikkejä on useammin pientaloissa kuin kerrostaloissa asuvilla. Lemmit ovat myös sitä yleisempää, mitä maaseutu- maisempi on asuinkunta. Yksinasuvia on taas eniten suurissa kaupungeissa - Helsingissä puolet kotitalouksista on yhden hengen.

Lähde: Kulutustutkimus 2012. Tilastokeskus

Kiertävä reportteri kohtaa matkatessaan monia tuttuja kasvoja julkisuudesta ja kyselee mitä heille kuuluu ja kuinka he huoltavat kuuloaan.

Melu on Joelille likaa

Joel Hallikainen istuu mielellään mökillään keinutuolissa ja tuijottaa ulos luontoon. On hiljaisuutta. On rauhaa. Siitä Joel nauttii. Koko elämä äänityöläisenä on jättänyt jälkiä hänen kuuloonsa.

Mies & kitara on Joel Hallikaisen tavaramerkki. Hän on saanut kokea suuret suosiot niin esiintymisareenoilla kuin tv-työssäänkin. Hallikaisen levyjä on myyty Suomessa puoli miljoonaa.

Joel on tottunut monenlaisiin ääniin työssään ja kotiympäristökään ei ole aina äänetön.

– Lapsen itku katkaisee kaiken toiminnan. Se on voimakas signaali avuntarvitsijasta lähellä. Kodissani on viisi lasta, tosin he ovat jo isoja, mutta luulen jotain tietäväni lasten äänistä. Elän vaiheessa jossa kotini hiljenee pikkuhiljaa lasten lentäessä maailmalle. Vaimoni kanssa kaksin kuuntelemme hiljaisuutta ja odotamme lastenlapsia kylään. Ja siitä se meteli taas alkaa!

Vaikka hiljaisuus on Joelille paras tapa rentoutua, kokee hän ympäristön äänet inspiroiviksi luovaa työtä tehdessään.

– Kadun vilinä ja liikenteen äänet ovat jostain ihmeen syystä kaikessa kaoottisuudessaan inspiroivia.

– En pidä diskojen jumputuksesta enkä teknomusiikista. Kaikki musiikilla metelöinti saa minut ärsyntyneeseen, jos haluan olla omassa tilassani. Toisaalta joskus - harvoin tosin – nautin, kun saamme nuoruuden ystävien kanssa soittaa kimpassa rokkia niin että treenikämpän seinät pärisee. Se on puhdistavaa! hän tuumailee.

– Melu on käsitteenä jotain, jolla ei ole osoitetta eikä paikkaa. Melu on ikään kuin likaa! Väärää ainetta väärässä paikassa. Kyllä maailma on meluisa. Joskus menen mökille hiljaisuuteen pakoon juuri tuota melua. Joskus jopa

kaipaani ympärilleni sitä. Hmm...ristiriitaista? hän filosofoi.

- Saatan istua mökilläni keinutuolissa ja vain tuijottaa ulos luontoon. Kuuntelen hiljaisuutta ja kiikuttelen keinutuolissa.

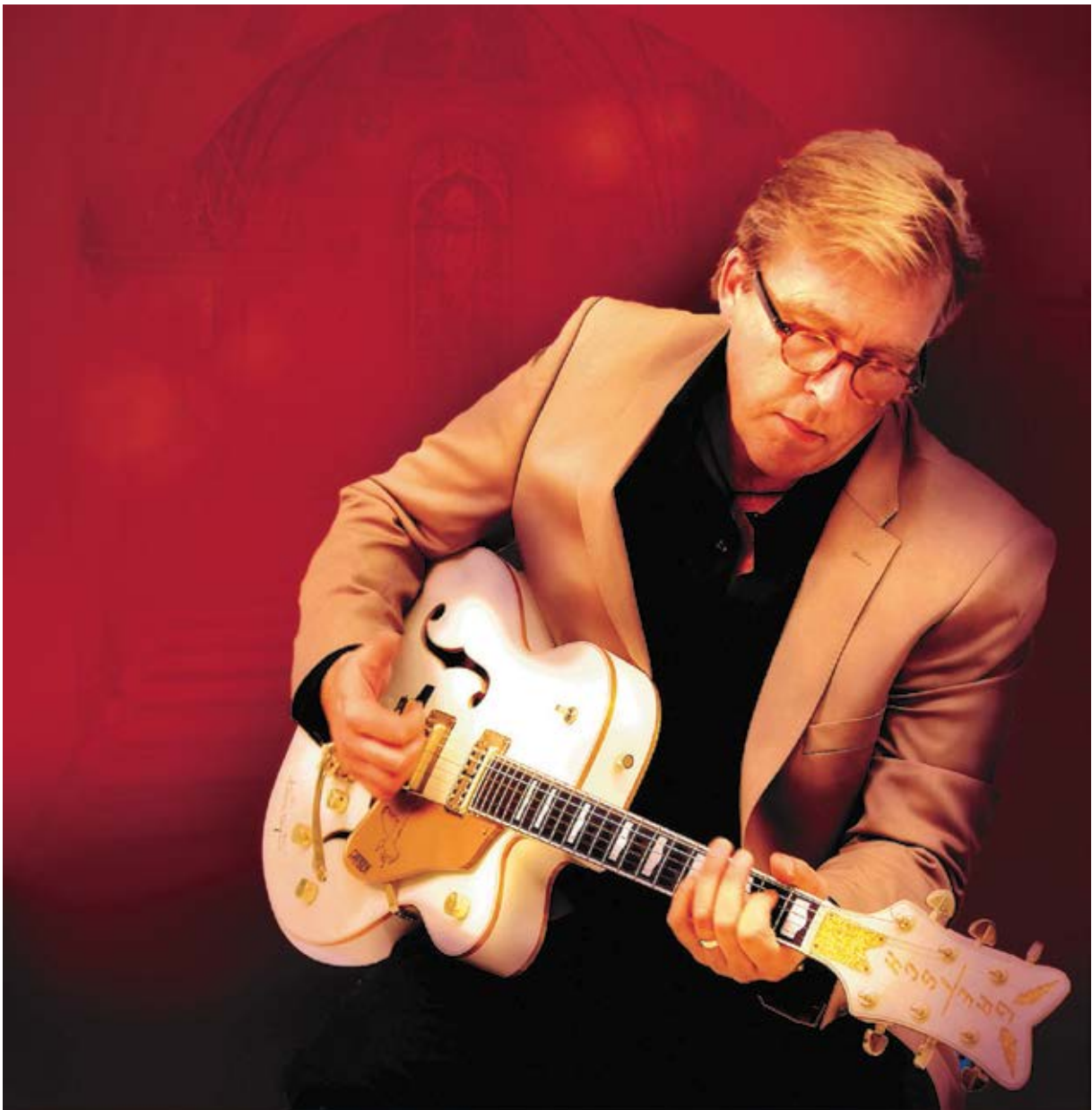
Hallikainen on huomannut, että hänen kuulonsa ei ole entisensä. Omilla keikoillaan ja konserteissaan hän yrittää pitää äänentason niin alhaalla kuin mahdollista.

- Valitettavasti olen huomannut, että kuuloni taso on iän myötä heikennyt. Se johtuu myös työstäni. Olen koko elämäni ollut äänen kanssa tekemisissä ja nyt joudun korjaamaan sitä satoa. Joudun nostamaan äänentasoja televisiota katsellessa. En saa aina selvää ihmisten puheesta. Olen käynyt korvalääkärillä tinnituksen vuoksi. Apua siihen ei saa, joten joudun kuuntelemaan 24/7 heinäsirkkojen ja vesihanojen soittoa korvieni välissä. Näillä mennään.

- Olen asunut Turussa lapsuuteni kuurojenkoulun naapurissa. Kuuloasiat ovat minulle hyvin tuttuja. Meillä oli usein leikkejä ja jalkapallopelejä kuulovammaisten kanssa. Mieleeni on jäänyt viittomakielet ja äänet. Osaan edelleen viittoa nimeni. Keikoillani on myös ollut kuulovammaisia ja viittomakielen tulkki. Ehkä eräs unohtumattomin konsertti oli Lahdessa Ristinkirkossa, jossa pidimme yhteiskonsertin Lauletaan viittojen -kuoron kanssa. Oli huikeaa nähdä miten lauluni muuttuivat näkyviksi viittottuina. Sitä en unohda koskaan.

Joel hiljentyi jouluksi.

- Toivotan kaikille lukijoille sydämellisesti hyvää ja rauhallista joulua! sympaattinen laula- ja toteaa. •

Testissä uudet langattomat lisälaitteet Cochlearin CP910-prosessorin käyttäjille

Cochlearin uudet langattomat lisälaitteet eivät vaadi prosessoriin erillisiä lisälaitteita tai välikappaleita, sillä vastaanotin on sisäänrakennettu kaikkiin CP910- ja CP920-prosessoreihin. Yhteensopivuus on tullut huhtikuussa 2015, joten jos olet käynyt tämän jälkeen klinikalla säädöissä, on puheprosessorisi yhteensopiva. Jos viime käynti on ollut aiemmin, sinun täytyy käydä ensin sairaalassa istutesäädöissä, jotta prosessorin ja kaukosäätimen ohjelmisto päivittyy ja laitteet toimivat. Päivitys kestää noin 5 minuuttia.

Pienoismikrofoni

Cochlear-pienoismikrofoni (Minimic) on FM-laitteeseen verrattavissa oleva digitaalinen kuulonapuväline, joka helpottaa kuulemista haastavissa kuunteluolosuhteissa. Siinä oleva mikrofoni poimii ääntä ja siirtää sen langattomasti suoraan puheprosessoriin. Lisäksi se toimii suoratoistolaitteena mukana tulevan 3,5 mm audiojohdon avulla. Hinta Family-hinta 193,80 €/pakkaus (normaalihinta 228 €/pakkaus)

Testaajan kommentti,
Aija Lähteenmäki
"Aivan mahtava tämä Minimic! Käy puheli-
meen, keskusteluihin ja musiikin kuunteluun.
Voi kuunnella myös tv:tä, radiota ja tietoko-

netta. Musiikki kuulostaa ihanan pehmeältä!
Saan sillä paremmin selvää tv:n puheestakin
kuin induktiolla. Mielestäni Minimic on mo-
nipuolisista näistä langattomista lisälaitteista.
Mukavan pienikokoisena laite on helppo kuljet-
taa mukana, mahtuu esim. taskuun. Minimik-
rofoni tarvitsee vain yhdistää yhden kerran pro-
sessoriin ja sen jälkeen se toimii aina samassa
ohjelmapaikassa, jonka on määrittänyt."

Cochlear puhelinlisälaite (Phone Clip)

Phone Clip on sisäkorvaistut-
teikäyttäjän handsfree-laite.
Puhelinlisälaite siirtää puheli-
mesta tulevan äänen suoraan
puheprosessoriin, ja lisäksi poimii
käyttäjän äänen mikrofoniin.
Langatonta puhelinlisälaitetta
voi myös käyttää useiden Blue-
tooth-lähettimillä varustettujen
audiolaitteiden suoratoistolaittee-
na. Kun puhelin alkaa hälyttää,
Phone Clip käynnistyy automaati-
sesti. Hinta Family-hinta 193,80
€/pakkaus (normaalihinta 228 €/
pakkaus)

Testaajan kommentti,
Aija Lähteenmäki
"Voi käyttää ainoastaan laitteen kanssa, jossa
on Bluetooth. Hyvinä plussana on, että voi pu-
hua puhelimessa meluisassa paikassa."

Cochlear TV-lisälaite

Tv-lisälaite on digitaalinen kuulonapuväline esim. TV-lähetysten seuraamiseen. Langatonta TV-lisälaitetta voi myös käyttää muiden audiolaitteiden suoratoistolaitteena. TV-lisälaitteen voi liittää käyttäen lukuisia eri liitäntöjä: 3,5 mm TRS (analoginen), RCA (analoginen), SCART (analoginen), koaksiaalinen RCA (digitaalinen) ja optinen liitin. TV-lähettimeen voi yhdistää useita puheprosessoreja. Hinta Family-hinta 193,80 €/pakkaus (normaalihinta 228 €/pakkaus)

Testaajan kommentti, Aija Lähteenmäki

"Ei sen kummempi ole kuin kiinteä induktio-kaan, paitsi paljon pienempi yksikkö, eikä tarvitse johtoja vedellä mihinkään. Scart-liittimellä laitoin televisioon kiinni. Se on plussaa, ettei ole kiinteästi kiinni yhdessä ja samassa paikassa, vaan saa hyvin siirrettyä huoneesta toiseen ja sen voi ottaa vaikka vierailulle mukaan."

Aqua+ vesisuoja

Aqua+ on pehmeä, taipuisa silikonisuoja, joka sopii Nucleus femman (CP810-puheprosessori) ja Nucleus kuutosen (CP910-puheprosessori) päälle. Kun sitä käytetään yhdessä Aqua+ kelan kanssa, voi osallistua vesitiiviyyttä vaativiin aktiviteetteihin. Family-hinta 193,80 €/pakkaus (normaalihinta 228 €/pakkaus)

Testaajan kommentti,

Jarkko Vilponen

"Ensivaikutelma oli ristiriitainen. Toisaalta silikonimainen suoja on varsin siisti ja siedettävän kompakti ratkaisu, jos vertaa suojapusseihin. Toisaalta varsinkin lähetinkelan asentaminen vaatii näppäriä sormia ja riittävää määrätietoisuutta. Ja kuivien hiusten kahina oli kauheaa. Uimahallissa olikin sitten epätodellinen olo, heti suihkusta alkaen. Eihän minun täällä kuuluisi kuulla. Suoja hieman vaimentaa mikrofoniin herkkyyttä, mutta käytin kuitenkin vakio-ohjelmaa vakioherkkyyksin. Eivätkä mörät hiukset enää kahisseet, tai en ainakaan huomannut hallin yleisessä hälinästä sitä. 14-vuotias poika tykkäsi kovasti kun iskä puhui nyt normaalisti ja iskälle pystyi puhumaan kuten muuallakin. En käyttänyt etukautta korvan yli vedettävää pidikeletkua, laite pysyi hyvin korvassa tutulla 2-tason magneetillakin, paitsi Itäkeskuksen uimahallin kovavauhtisessa liukumäessä veteen mäjähdyksessä laite putosi altaan pohjalle, mutta löytyi onneksi saman tien. Summa summarum - kyllä voisin tottua kuulemaan uimahallissakin!"

Cochlearin tuotteita voi tilata verkkokaupasta, josta löytyy myös ohjeita laitteiden käyttöön. <http://www.cochlear.com/wps/wcm/connect/fi/home/store>

CI-lisälaitteita voi lainata kokeiluun

Nucleus 6:teen sopivia langattomia lisälaitteita voi lainata kokeiluun: yhtenä pakettina koe-käyttöön on saatavissa Minimic, Phone Clip ja TV-lisälaite. Lisäksi lainauskierrossa on Aqua+ vesisuoja, joka käy myös CP810-prosessoriin ja Nucleus 5:teen. Lisälaitteiden lainaamisesta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä CI-toimikunnan jäsen Marja Ylikankaaseen: marja.ylikangas@nic.fi tai Facebookin kautta. CI-toimikunta pyörittää lainaustoimintaa yhteistyössä Cochlearin kanssa.

Älypuhelin ohjaamaan kuulokojetta

Kuulokojeet ovat alkaneet yhä enenevässä määrin kiinnostaa myös matkapuhelinvalmistajia. Teknoviesti pyysi testiin yhden kiinnostavimmista ratkaisuista. ReSound Linx²-kuulokojeet ovat Made for iPhone-kuulokojeita, eli ne yhdistyvät suoraan Applen uusimpiin iPhone, iPad tai iPod touch -malleihin Bluetoothilla ilman kaulasilmukoita tai muita johtoja. Kuulokojeen ohjaus tai ohjelmanvaihto onnistuu käyttämällä älypuhelin- tai kaukosäätimenä. Ominaisuus on alun perin tehty Applen laitteille, mutta saadaan toimimaan missä tahansa Bluetoothilla varustetussa älypuhelimessa ReSound Unite Phone Clip+-lisälaitteen avulla. Testilaitteena Linx²-kuulokojeiden kanssa oli uudehko iPhone 5 -puhelin, jonka käyttöjärjestelmän versio oli iOS 9.1.

Käyttökokemus oli lievästi sanoen koukuttava. Jos on tottunut muutenkin sormeilemaan älypuhelin- tai -tablettiin, oli helppoa käynnistää kuulokojetta ohjaava ReSound Smart-sovellus painamalla puhelimen koti-painiketta nopeasti kolme kertaa ja tehdä tarvittavat säädöt. Kuunteluohjelman vaihdon (kuva 1: ohjelmaesimerkkeinä Kaiken kattava, Ravintola, Induktiokela, Ulkona, iPhone) lisäksi Smartissa voi säätää kuulokojeiden äänenvoimakkuutta, bassoa tai diskanttia. Meluisan ympäristön Ravintola-ohjelma tarjosi myös mahdollisuuden ns. Sound Enhancer-ominaisuudella (vain 9-luokan kojeissa) suunnata kojeen mikrofonit halutun äänilähteen suuntaan. Ulkona-ohjelma pystyi vaimentamaan Linx²-kojeiden mikrofoniaukkoihin suhtautuvan tuulen äänen. Induktiokela-asento tarjosi nopean mahdollisuuden vaihtaa M-, MT- tai pelkän T-asennon välillä vain säätö-ohjelman ”pallukoita” sipaisemalla (kuva 2). Tästä testitulanteesta tuli palautetta ”voisi joskus tehdä muutakin kuin sormeilla kännykkää juhlan aikana”. Ohjelmanvaihto- ja äänenvoimakkuussäädöt voi tehdä perinteisesti myös kuulokojeessa olevilla säätökytkimillä. Tämä on hyvä asia, jos matkapuhelimesta loppuu yllättäen akku tai se katoaa. Ilmaisen Smart-sovelluksen voi toki

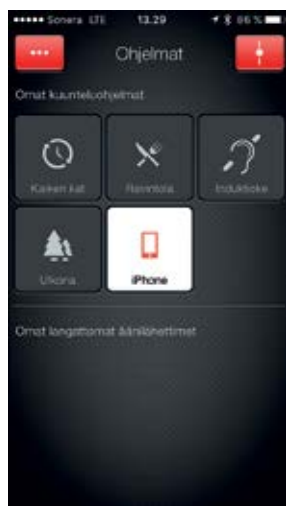
tältä varalta asentaa useisiin omistamiinsa langattomiin laitteisiin, esimerkiksi muihin (Apple-perheen) älypuhelimiin tai tablettitietokoneisiin.

Matkapuhelimen käyttötarkoituksen vaihtelu viihdelaitteen ja puhelimen välillä oli vaivatonta. Musiikin kuuntelu matkapuhelimella esimerkiksi YouTube- videon käyntiin. Jos kuuntelun aikana tuli puhelu, musiikki vaiken puhelun ajaksi ja jatkui häiriöttä puhelun jälkeen painamalla YouTube- ”play”-nappia. Koska testitulanteeseen ei huolitettu kuin iPhone ja ReSound Linx²-kuulokojeet, puhelujen ääni tuli automaattisesti kuulokojeisiin, mutta oma puhe piti puhua matkapuhelimen mikrofonin. Äänenlaatu oli koesoittojen perusteella vastaanottajien mielestä aivan riittävän hyvä, mutta jos ja kun väsyä pitämään puhelinta jatkuvasti suunsa edessä, on otettava käyttöön erillinen puhelimeen kytkettävä mikrofoni. Testin aikana kokeiltiin kytkeä LPS-6 silmukka kokonaisuuteen toimimaan matkapuhelimen silmukkamikrofonina, ja yhdistäminen onnistui hienosti, kuten kuvassa 3 näkyy. Smart-sovellus pyysi vain yksinkertaisesti valitsemaan käytettävän äänilähteen painamalla puhelimen valintanäyttöä.

Hauskana Smart-sovelluksen lisäominaisuutena voidaan vielä mainita ”Etsi kuulokoje”-ohjelma (kuva 4), jossa Linx²-kojeita voi etsiä käyttämällä iPhonea magneetin tavoin. Ohjelma kertoo myös, missä kuulokojeet on ”viimeksi nähty”, jos ne ovat menneet pois päältä esimerkiksi pariston loppumisen takia.

Made for iPhone on mielenkiintoinen avaus kuulokojeiden uudenlaiseen mediakäyttöön.

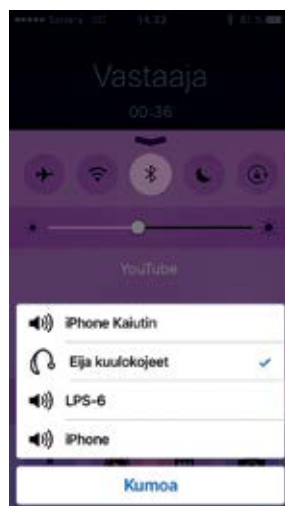
Lisätietoja ReSound Linx²-kuulokojeista:
GN ReSound Finland Oy
Puh. (09) 4777 9700
Sähköposti: kuulo@gnresound.com
www.gnresound.fi

Kuva 1.

Kuva 2.

Kuva 3.

Kuva 4.

Kokemukseni vahinkoilmoituksen tekemisestä vakuutusyhtiölle

Autoani naarmutettiin viikonlopun aikana Lappeenrannassa. Kävin korjaamolla kysymässä korjausvaihtoehtoja. Koko kylki tulee maalata uudestaan, jotta saataisiin tyydyttävä lopputulos. Ei muuta kuin tekemään vahinkoilmoitusta vakuutusyhtiöön. Menin infoon kyselemään miten edetään. Kehottivat hoitamaan netissä. En suostunut vaan pyysin, että tehdään se nyt täällä. Se ei käynyt heille vaan he kysivät, voisiko sen hoitaa puhelimitse ja he soittavat minulle sovittuna aikana. Vastasin, että ei käy, kun minulla on vaikeuksia asioida puhelimitse kuulovammojeni takia. Aikansa kinattuamme virkailija ohjasi vakuutuspuolelle antaen jonotuslapun.

Pääsin sisään ja kohtelias rouva kysyi, saako harjoittelija seurata vierestä asian hoitoa, johon suostuin. Alkoi uudestaan vääntö, eikö sen ilmoituksen voisi hoitaa netissä tai puhelimitse? Vastasin, että ei käy ja voinette avustaa sen vahinkoilmoituksen tekemisessä. Hän ei löytänyt tietokoneelta vahinkoilmoituslomaketta eikä toimistolta löytynyt paperista versiotakaan. Ilmeni myös, ettei lomaketta saa esiin ilman pankkitunnuksia, joita minulla ei ollut. Hän kysyi atk-päälliköltä toimintaohjeita, joita ei tullut. Sitten hän soitti vahinkotarkastajalle Helsinkiin ja tarjosi puhelinta (korvamikrofonin mallinen) mi-

nulle. Se ei onnistunut, kun siinä puhelimessa en ainakaan kuule mitään. Korostin hänelle, että kun näen henkilön huulion, niin saan selvää ja asia hoituu. Pitkän keskustelun jälkeen saatiin ilmoitus tehtyä.

Sitten piti tehdä vielä rikosilmoitus. Ajoin Mustolan sululle, missä poliisilla oli rikosilmoituspäivystys. Huone löytyi ja painoin viimeistä summeria, joka oli kanavatoimisto. Pahoittelin virhettäni ja minut ohjattiin viereisestä ovesta painamaan summeria, jossa luki pienillä kirjaimilla rikosilmoitus. Summeri oli vaikeasti havaittavissa, mutta löytyihän se. Vain henkilökunnalle ovi aukaistiin ja poliisi kysyi kohteliaasti, voinko tehdä rikosilmoituksen netissä. Vastasin, että voitaisiinko se nyt tehdä tässä ja auton vahinkokin on nähtävissä. Poliisi toi lomakkeen ja täytin sen paikanpäällä. Kerroin myös, että korjaamolla on otettu kuvia vahingosta, jolloin poliisi ei kuvannut vaurioita enää. Hän ilmoitti postittavan sen minulle kotiin, kun ilmoitus on valmis.

Yhteiskunta näköjään ei tehokkuuden nimissä voi enää palvella henkilökohtaisesti, kun kaikki on netissä. Miten esimerkiksi aistivammaisat ja muut heikommassa asemassa pystyvät hoitamaan asioitaan?

Pekka Tikka

Inkeri kannustaa kuulontutkimukseen

Kokkolalainen **Inkeri Huopana** ei pitänyt kuuloaan huonona, mutta toiset ihmiset hermostuivat, kun viesti ei mennyt aina perille. Lapset ja kaverit patistivat kuulontutkimuksiin.

– Lasten luona käydessäni oli hankalaa. Aina piti kysyä mitä ja kotona setviä, mitä siellä naurettiin tai sanottiin.

– Minulle ei ollut lainkaan kynnys lähteä tutkimuksiin. Ajattelin enemmänkin niin, että se helpottaa. Jollain sukulaisillani on kuulokojeita. Huonokuuloisuutta taitaa olla perimässä.

– Lapset sanoivat jo aiemmin, että älä huuda puhelimessa. En osannut puhua sipisemällä.

– Sain kuulokojeen kesällä 2015. Kaikki on ollut jännää! Inkeri kertoo.

Inkeri työskenteli pitkän työuran postin varhaisjake-lussa, 30 vuotta. Hän harrasti aktiivisesti ammuntaa 1990-luvulla, mutta on elvyttänyt harrastuksensa uudelleen.

– Olen mukana Kokkolan metsästys- ja ampumaseura KokMAS:ssa. Käytän säännöllisesti kupumallisia suojaimia. Räiskettä riittää, kun ammutaan nopeita

sarjoja, mutta se ei ole vaikuttanut kuulooni tai ei ole ollut huolimattomuutta. Huono kuuloni on peräisin lapsuudesta, Inkeri selostaa.

Inkeri innostaa muitakin hakeutumaan alueellisille sopeutumisvalmennuskursseille.

– Ottakaa itseänne niskasta kiinni ja uskaltakaa! Huonokuuloisuus ei ole nolo aihe. Jo vähäinenkin kuulon alentuma heikentää sosiaalista kanssakäymistä.

– Tällaiset kurssit ovat mahtavia ryhmätapaamisia! Inkeri toteaa.

Inkeri Huopana

TEKSTI JA KUVA: ERKKI AHONEN

Kuntoutuminen onnistuu yhdessä

Kokkolalaiset **Riitta** ja **Pentti Roiko** ovat tunteneet toisensa 15-vuotiaasta alkaen. Kaustisen hotellihuoneessa on nuorekkaalla avioparilla kodin tuntua, koska Pentillä on selailtavana useita nettialbumeita lähipiiristään.

Roikot ovat hyvin eläinrakkaita. Tytär lähti Chileen kuusi vuotta sitten ja niinpä Riitalle ja Pentille jäi hänen nelijalkaisensa. Joukkue täydentyi tyttären muutettua edelleen Australiaan. Chilen lämmöstä tulivat Suomen kylmyyteen valkoinen villakoira Typy ja tiilenpunainen Gatita-kissa.

– Mun puhelinhälyttimenä ja äänenhavaintajana toimii villakoira Typy, joka on myös meidän prinsessa. Lisäksi on vanhaneiti Cindy ja mäyräkoirapojat Oiva ja Lassi. – Koira tuovat hyvinvointia. Olemme ulkoilmaihmisiä, Riitta jatkaa.

Riitta palaa menneisiin vuosikymmeniin. Hän ei ole ollut onnekkaimpia.

– Huonokuuloisuudestani ei puhuttu kunnolla kotiväen kanssa ja sen ajan hoidoistakin on jäänyt jälkiä mielen päälle.

– Olen vanhin sisarusarjasta ja minulle lankesi usein sisarusten hoitaminen. Tuskaisaa se oli, kun aina oli korvasärky päällä. Koulussakin olin takarivin tyttö.

– Kuuloni alentui toisesta korvasta 7-vuotiaana. Myöhemmin tuli toisen korvan ongelmat, hän kertoo.

Riitta ja Pentti Roiko

Riitta työskenteli päiväkodissa ja Pentti kulki matkatoissa pitkin Suomea ollen ns.viikonloppuisä. Perheessä on neljä tyttäret.

– Riitta oli kotiäitinä ensimmäisen tyttären syntymästä nuorimmaisen koulunkäynnin alkuun saakka, jonka jälkeen hän palasi takaisin ansiotyöhön kodin ulkopuolelle. Hän on käynyt töissä, hoitanut talouden ja tyttäret, Pentti kiittää.

Päiväkodissa oli isoja ryhmiä ja eskarilaiset ovat nopealiikkeisiä ja kovaäänisiä. Riitta tunsii olonsa voipueksi melusta ja lasten kirkkaista äänistä.

Kuntoutusta Kaustisella

Ikääntyneet kuulokojeen käyttäjät läheisineen kokoon-
tuivat Kaustisen Kansanlääkintäkeskukseen alueelli-
selle sopeutumisvalmennuskurssille lokakuun lopulla.
Kurssin aikana saatiin vankka tietopaketti ikäkuulosta,
tavallisimmista kuulovioista ja harjoiteltiin kuulokojeen
käyttöä ja huoltoa. Kokeen käytön kokemukset keskuste-
luttivat runsaasti kurssilaisia.

– Ottakaa kuuloaasiat puheeksi puolisonne, sisarusten-
ne tai ystävienne kanssa, olkaa rohkeita! innosti kurssin
vastaavana toiminut kuntoutussihteeri **Maria Timo-
nen**.

Vaasan kaupungilla kodinhoitajana toiminut vapaaeh-
toinen vertaisohjaaja **Liisa Viitala** kertoi kuulolähi-
palvelusta ja kannusti kurssilaisia tulemaan mukaan
yhdistystoimintaan.

– Kuulolähipalvelussa keskustelen asiakkaiden kans-
sa arkisia asioita kuulokojeen neuvonnan lomassa.
Juttelemme samalla kotona tapahtuvista asioista tai
miten puoliso suhtautuu heikentyneeseen kuuloon, Liisa
selosti.

Maria Timonen esitteli kuuloyhdyshenkilötoimintaa.

– Terveystenhuollossa on kuuloyhdyshenkilöitä ja va-
paaehtoiset tuottavat kuulolähipalvelua yhdistyksissä.
Kertokaa näistä palveluista muillekin!

Kuntoutussihteeri **Anna-Maija Tolonen** esitteli in-
duktiosilmukan toimintaa.

Ryhmäharjoituksia kuntoutussihteeri Anna-Maija Tolosen johdolla

→ – Työkaverit ja lapset oppivat vähitellen huomioimaan
heikentyneen kuulon. Saatuaan kuulolaitteen opettelin
sen käyttöä töissä muutaman vuoden ajan.

– Töiden jälkeen minua väsytti ja oli henkisesti ras-
kasta olla työpaikalla ”kuulolla” koko ajan. Oli jänni-
tystä, niska- ja päänsärkyä. Kuulolaite minulla on ollut
2011 lähtien.

– Kun jäin eläkkeelle rakastin hiljaisuutta! Lopetin
kuulolaitteen käytön.

Riitta kohtasi työssään kuulovammaisia lapsia, joilla
oli sisäkorvaistute. Ryhmässä oli myös monivammaisia.

– Jonkin verran hallitsen viittomia ja ns. meluvalot
tulivat päiväkodissa tutuksi, hän sanoo.

Kuorolaulu saattaa olla huonokuuloiselle haastavaa ja

Maria Timosen kojeneuvontaa vas. Liisa Lundell, Saara Huhtala ja
Rauno Isotalus

– Missä olette kuunnelleet induktiivisesti? hän kysyi.

– Pankissa ja kirkossa, vastasi rouva Järviselä napakasti.

Kuntoutussihteerit saivat selostaa tarkemmin indukti-
ivisesta kuuntelusta, koska se oli monelle vieras käsite.

Alkuillan ohjelmassa oli kuulopolku, jossa sai vapaasti
kertoa kokemuksia ja omaa tarinaa elämän varrelta.
Vaikka aihe sai tunteita pintaan ja herkistikin kuuli-
joita, oli se samalla kurssilaisille vahvistava kokemus.
Iltaa jatkettiin saunomisella ja yhdessäololla. Muutama
laittoi jalalla koreasti haitarimusiikin tahdissa.

Uuden aamun aloitti aistivammaisten kuntoutusavus-
taja **Marianne From** Keski-Pohjanmaan keskussairaa-
lasta. Hän esitteli kuulovammaisten kodin apuvälineitä.
Keskussairaalan puheterapeutti **Eva-Maria Ahlskog**
luennoi ikäkuuloisen kommunikaatiosta ja huuliluvus-
ta.

– Opetelkaa katsomaan ihmisten kasvoja ja pyytäkää
rohkeasti heitä puhumaan selkeämmin ja suoraan koh-
ti. Kääntäkää tv:stä ääni pois ja opetelkaa lukemaan
kuuluttajien huulia, aloittakaa tutuista asioista kuten
uutisista ja säätiedotuksista.

– Pitäisi harjoitella enemmän ja ottaa nämä harjoituk-
set vakavammin, kurssilainen **Tauno Kero** totesi.

– Katsokaa niitä huulia! Aikuisenakin voi oppia, roh-
kaisi Tolonen.

Tälle vuodelle Kuuloliitto sai ensimmäisen kerran
RAY:lta avustusta alueellisiin sopeutumisvalmennus-
kousseihin ikääntyneille kuulokojeen ja heidän läheisten-
sä kursseihin.

Riittakin on joutunut jättämään mieluisan harrastuk-
sensa. Eri lauluäännet ja –taajuudet voivat sekoittaa ja
vaikeuttaa pysymistä tahdissa.

– Lauloin 25 vuotta kuorossa. En kuullut enää ylä- ja
alääniä.

Riitta ei seuraa juurikaan televisiota, mutta harmo-
nikkamusiikkia hän kuuntelee mieluusti.

Hyvä ystäväpariskunta patisti hakeutumaan Kaustisel-
le alueelliselle sopeutumisvalmennuskurssille.

– Aiemmin minulla oli epävarma olo ja ajattelin, etten
lähde kursseille, mutta nyt olin henkisesti valmis lähte-
mään, Riitta toteaa tyytyväisenä.

TEKSTI: OLAVI TAIPALE

KUVA: ARJA VIROLAINEN

Keski-Uudenmaan Kuulo ry 40 vuotta

Keravan Viertolan ulko-ovi kävi tiuhaan, kun arvoisat juhluvieraamme astuivat sisään, juhlistamaan yhdistyksemme merkkipäivää. Juhliloita oli saapunut salin täydeltä, jotka tyylikkäästi sinivalkoisilla airut-nauhoilla varustetut komeat airueemme olivat saattaneet paikoilleen.

Juhlat saattoivat alkaa. Aluksi kahvitusten sekä onnittelujen jälkeen, saimme kuulla musiikkiesityksiä Keravan musiikkiopiston toimesta, jonka jälkeen Yhdistyksen puheenjohtaja **Olavi Taipale** toivotti vieraat tervetulleeksi.

Keravan Kaupungin tervehdyksen toi sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtaja **Tuula Lind**.

Välissä kuultujen musiikkiesitysten jälkeen oli juhlapuheen vuoro, juhlapuheen piti kansanedustaja **Eero Lehti**, joka oli edellisen yön valvonut, olihan sote-uudistus vihdoinkin saanut ratkaisunsa ja hallituskin pysynyt pystyssä. Eerolla Lehdellä olikin uunituoretta tietoa, kuinka uudistus vaikuttaa meidän kaikkien elämään.

Eero Lehden kiinnostavan puheen jälkeen kuultiin jälleen musiikkiesityksiä. Tämän jälkeen kuulumme kuinka kaikki alkoi, kuinka olemme tulleet tähän päivään. Yhdistyksemme vpj. **Jorma Räikkönen** luki kunniapuheenjohtajamme **Anna-Liisa Lampion** laatiman historiikin. Tämän ja musiikkiesityksen jälkeen astuivat estradille Kuuloliiton puheenjohtaja **Eija Isaksson** sekä toiminnanjohtaja **Pekka Lapinleimu**. He toivat liiton tervehdyksen sekä luovuttivat ansiomerkit ja kunniakirjat ansioituneille yhdistyksemme aktiiveille.

Loppulauluna lauloimme kaikki yhdessä **Repe Helismaan** ja **Tapio Rautavaaran** tunnetun ikivihreän Kulkuri ja Joutsen, joka kajahtikin komeasti.

Kuvassa airuet Arvo Taskinen ja Erkki Jokela sekä puheenjohtaja Olavi Taipale.

Median anatomiaa Saarijärvellä

Keski-Suomen kuulopiirin väki kokoontui marraskuulla viestintäteeman ympärille Kylpylä-hotelli Summassaareen. Päivän aiheeseen johdatteli Keski-Suomen piirin viestintävastaava **Virva Teräväinen**.

– Viestintä on muuttunut paljon. Opiskellesani sairaanhoitajaksi viestintä oli etupäässä ilmeisin ja eleisiin perustuvaa. Nyt käsite on laajentunut ja käytössä on hienoja sanoja. Olen seurannut sote-sanastoa. Selkokieliä tarviin, Teräväinen aloitti.

Teemapäivässä luennoi pitkän linjan viestintäkonkari **Annamaija Manninen**. Hän on toiminut 17 vuotta toimittajakoulutuksen lehtorina Jyväskylän yliopistossa ja hänellä on pitkä kokemus tv- ja radiotyöstä. Ylen tv-uutisia Manninen on ankkuroinut yhdessä **Arvi Lindin** ja **Eva Polttilan** kanssa. Marraskuussa 2015 Manninen aloitti Jyväskylän Messujen palveluksessa. Yksi hänen tehtävistään on valmistella Jyväskylään viestinnän huippuseminaari.

Manninen kysyi, kuinka monella on kokemusta yhteistyöstä toimittajien kanssa. Lähes kaikki parikymmentä osallistujaa nostivat käden ylös.

– Suomalaiset ovat vielä hyvin ”uutisuskovaisia”. Median seuraamiseen vuonna 2014 käytettiin aikaa 8 tuntia 20 minuuttia päivittäin. Koko 16–89-vuotiaasta väestöstä 86 prosenttia käytti internetiä. Uutisista löytyy aina talous, politiikka ja ulkomaanasiat. Kova kysyntä on ihmisläheisistä ja ihmisen kautta kerrottavista uutisista, Manninen kiteytti.

Pinnalla on versiointi eli yhdestä aiheesta voidaan tehdä monta juttua. Uutisia tulee vähän väliä monelta kanavalta. Kauaa ei jakseta odottaa, uutta tietoa janotaan. Ihmiset ovat myös malttamattomia.

Annamaija Manninen luennoi käytännönläheisesti mediasuhteista.

Keski-Suomen kuulopiirin viestintävastaava joutsalainen Virva Teräväinen ja Kuuloliiton varapuheenjohtaja pieksämäkeläinen Antero Penttinen.

Annamaija Manninen laitto i yhdistysväen miettimään, miltä tuntuu olla haastateltavana.

– Selvitä perusteellisesti haastattelun tarkoitus ja mieti ydinsanoma, mitä haluat sanoa ja lisää siihen mahdollinen oma viestisi. Pidä oma sanomasi jatkuvasti mielessä!

– Luota antamiisi vastauksiin. Toimittaja kantaa vastuun jatkosta. Älä selitä kaikkea mitä tiedät, pysy ytimessä! Manninen opasti yhdistysväkeä.

– Paikallislehdet tavoittavat lukijat hyvin. Muistakaa, että te jokainen istutte uutisen päällä! Manninen totesi.

Tilaisuuden jälkeen osallistujat kiittelivät Mannisen äänenkäyttöä. Ilta jatkui virkistysmerkeissä. Kuntoutussihteeri **Margit Hassisen** johdolla valmistauduttiin lauantaiseen luottamushenkilöpäivään.

Suomen Tinnitusyhdistys täytti 20 vuotta

Suomen Tinnitusyhdistyksen 20-vuotisjuhlaa vietettiin 25.10.2015 Lahden Invakeskuksessa.

Juhlapuheen piti Kuuloliiton toiminnanjohtaja **Pekka Lapinleimu**. Juhlapuheessa muisteltiin mm. kulunutta 20 vuotta Kuuloliiton ja Suomen Tinnitusyhdistyksen toiminnassa. Tilaisuudessa esiintyivät Laulaen Viittoen -kuoro ja laulaja **Raimo Härkönen**. Tilaisuuden avasi kunniapuheenjohtaja **Pentti Simonen** ja juontajan tehtävää hoiti **Maritta Simonen**. Kuuloliiton pronssiset ansiomerkit luovutettiin **Anne Järvisalolle**, **Kalevi Tikalle** ja **Markku Toukolalle**. Tilaisuus päätettiin yhteislaululla. Yhdistys sai useita tervehdyksiä ja onnitteluja.

Puheenjohtaja vaihtui

Suomen Tinnitusyhdistys ry:n vuosikokouksessa uudeksi puheenjohtajaksi valittiin **Olavi Rantanen**, sihteerinä **Anne Järvisalo** ja taloudenhoitajana jatkaa **Leena Rekola**. Yhdistyksen hallituksen muut jäsenet ovat **Raimo Heikkilä** ja **Seppo Levinsalo**. Hallituksen varajäsenet ovat **Petri Kekkonen** ja **Markku Toukola**.

Kuvassa vasemmalta: Kuuloliiton toiminnanjohtaja Pekka Lapinleimu, Maritta Simonen, Anne Järvisalo, Markku Toukola ja Suomen Tinnitusyhdistyksen kunniapuheenjohtaja Pentti Simonen.

Suomen Tinnitusyhdistys ry toimii yhteistyössä Kuuloliiton ja sen jäsenyhdistyksien kanssa tarjoten mm. vertaistukea.

TEKSTI: RAIMO HEIKKILÄ

Tinnitusilta veti Tuulensuojan salin täyteen kuulijoita

Tuulensuojan istumapaikat olivat loppua 19. lokakuuta Kouvolan tinnituksesta kärsivien vertaistukiryhmän järjestämässä tilaisuudessa. Yli sata kuulijaa seurasi Kuuloliiton toiminnanjohtaja, korvalääkäri **Pekka Lapinleimu** esitelmää tinnituksesta ja siitä aiheuttavista sairauksista, kuten menieren taudista ja akustikusneurinoomasta. Korvan anatomian esittelystä siirryttiin itse asiaan, kuulovikaan ja sen syntyyn. Erityisesti muusikot ovat vaarassa saada huonokuuloisuuden. Iällä, stressillä ja masennuksella on oma osuus kuulon huononemisessa. Lääkehoidolla ja kuulokojeella voidaan parantaa kuulemistä. Tinnitus ei ole tappava tauti.

TV-tekstitys kuntoon!

Digitaalinen tekstitys:

Valitse television tai digiboksin asetuksista tekstityskieleksi hollanti. Tallentavat digiboksit mahdollistavat tallennuksen tekstityksen kanssa.

Tämä koskettaa erityisesti seuraavia kanavia:

- YLE 1 (myös YLE Uutisten tekstitys klo 15.00, 17.00, 19.10, 20.30 ja 21.50)
- YLE 2
- YLE Teema
- YLE FEM (ruotsinkieliset ohjelmat ruotsiksi)
- MTV3

Perinteinen teksti-tv:n tekstitys:

Valitse tällöin tekstitys seuraavilta sivuilta:

- YLE 1 sivu 333
- YLE 2 sivu 334
- Yle Teema sivu 336
- NELONEN sivu 333

Tekstityksestä kertovat tiedot näkyvät:

YLE: Oikeassa yläkulmassa näkyvä teksti. Suomenkielisillä kanavilla YLE 1, YLE 2 ja YLE Teema teksti on: **Tekstitetty suomeksi** ja ruotsinkielisellä YLE FEM -kanavalla: **Svensk textning**.

Tulevat suomenkieliset tekstitetyt ohjelmat voit tarkistaa tästä osoitteesta: <http://yle.fi/ohjelma-opas/tekstitys/>

NELONEN: Ohjelman alkaessa ja mainoskatkon jälkeen näkyy ilmoitus: "Ohjelma on nähtävissä tekstitettynä sivulla 333".

NETTI-TV:

Yle AREENAssa mahdollisen ohjelmatekstituksen saa näkyviin, kun vie ohjelman alettua hiiren kuvan päälle, klikkaa ruutuun ilmestyvää TXT-ikonia ja valitsee kieleksi "suomi (ohjelmatekstitys)".

LISÄTIETOJA TEKSTITYKSESTÄ:

YLE: www.yle.fi/ohjelmatekstitys ja

Facebookista: www.facebook.com/yleohjelmatekstitys.

Kattava TV-opas, jossa kerrotaan kaikkien pääkanavien kotimaisten ohjelmien tekstityksestä löytyy verkko-osoitteesta: <http://www.amp-parit.com/tv-opas> --> klikkaa hiirellä ohjelman kohdalle, niin avautuu ohjelmatiedosta kertova ikkuna ja samalla kertoo, onko ohjelma tekstitytty.

Koko perheen joulujuhlia vietettiin Kuulo-Auriksen tiloissa Valkeassa talossa 28.11.

KUVAT: KARIN TUOMALA

Kuntoutuskurssit 2015-2016

www.kuuloliitto.fi/fin/kuntoutus

Lasten ja nuorten kuntoutus

Sopeutumisvalmennuskurssit, perhekurssit/ Kela

Kuulovammaisten koulunsa aloittavien lasten perhekurssi, sopeutumisvalmennuskurssi (5 vrk) Kelan kurssi nro 60891, jakso 25.–29.4.2016

Kuulovammaisten alakoululaisten lasten perhekurssi, sopeutumisvalmennuskurssi (5 vrk) Kelan kurssi nro 60892, jakso 25.–29.7.2016

Kuulovammaisten alle kouluikäisten lasten perhekurssi, sopeutumisvalmennuskurssi (5 vrk) Kelan kurssi nro 60890, jakso 14.–18.11.2016

Kuntoutuskurssit, perhekurssit/ Kela

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 55320 (5+5+5 vrk) jaksot: jäljellä olevat jaksot: 2. jakso 14.–18.3.2016 ja 3. jakso 3.-7.10.2016

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 55319 (5+5+5 vrk) jaksot: jäljellä olevat jaksot: 2. jakso 23.–27.11.2015 ja 3. jakso 16.–20.5.2016

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 55318 (5+5+5 vrk) jäljellä olevat jaksot: 3. jakso 11.–15.4.2016

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 55317 (5+5+5 vrk) jäljellä olevat jaksot: 3. jakso 29.2.–4.3.2016

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 60886 (5+5+5 vrk) jaksot: 1. jakso 25.–29.1.2016, 2. jakso 6.-10.6.2016 ja 3. jakso 16.–20.1.2017

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 60887 (5+5+5 vrk) jaksot: 1. jakso 8.-12.2.2016, 2. jakso 1.-5.8.2016 ja 3. jakso 30.1.–3.2.2017

Kuulovammaisten lasten perhekurssi, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro 60888 (5+5+5 vrk) jaksot: 1. jakso 9.-13.5.2016, 2. jakso 12.–16.9.2016 ja 3. jakso 17.–21.4.2017

Kuulovammaisten lasten perhekurs-
si, kuntoutuskurssi Kelan kurssi nro
60889 (5+5+5 vrk) jakso: 1. jakso
17.–21.10.2016, 2. jakso 6.–10.3.2017
ja 3. jakso 18.–23.9.2017

Yksilölliset kuntoutusjaksot koko perheelle:

Perheet voivat hakea Kelalta myös
harkinnanvaraisen tai vaikeavam-
maisen kuntoutujan yksilöllisiä
kuntoutusjaksoja. Kela tekee har-
kinnanvaraisen tai vaikeavammai-
sen kuntoutuspäätöksen vuodeksi
eteenpäin ja kuntoutuskoti räätälöi
jaksojen ajankohdat perheen kans-
sa. Jaksojen toteutuminen tapahtuu
vertaistuen saamiseksi usein kun-
toutuskurssien jaksojen yhteydessä.

**Kuulovammaisten lasten
monimuototerapiaryhmä/
avokuntoutus:**
**Ryhmä aloittaa toimintansa
2016, siihen hakeudutaan
kuntoutusvastuutahon suosituksella
ja Kelan yksilöllisellä päätöksellä.**

Aikuisten kuntoutus

Harkinnanvaraiset yksilölliset kuntoutusjaksot:

Kuulokojetta tai sisäkorvaistutet-
ta käyttävät aikuiset voivat hakea
Kelalta harkinnanvaraisen kuntou-
tuksen päätöstä/ yksilöllisiä kuntou-
tusjaksoja (5+5+5 vrk). Kela tekee
kuntoutuspäätöksen vuodeksi eteen-
päin ja kuntoutuskoti sopii jaksojen
ajankohdat kuntoutujan kanssa.
Omainen tai läheinen voi osallistua
kuntoutukseen osaksi aikaa (max.
5 vrk). Yksilöllisistä päätöksistä
kootaan ryhmä/ ryhmiä, joissa kun-
toutajat voivat saada myös vertais-
tukea.

Lomatoimintaa

Kuulo-Auris järjestää vuoden 2016
aikana 18 MTHL:n tuettua lomajak-
soa Helsingissä. Lomat ovat yleis-
lomia, jotka on suunnattu eri ikä-
ryhmille: lapsiperheille, työikäisille
sekä eläkeikäisille.

<http://www.auris.fi/mtlhn-lomat>

Koulutus

Kuulo-Auris kouluttaa ammatti-
henkilöitä tilauksesta. Koulutuksen
sisältö suunnitellaan yhdessä tilaa-
jan kanssa.

Lisätietoja: Kuulo-Auris,
Kuuloliitto ry, Ilkantie 4,
00400 Helsinki,
p. 050 5118 046, 040 5908 293
www.auris.fi
www.kuuloliitto.fi/fin/kuntoutus/
Kelan kurssista tietoa myös:
www.kela.fi/yhteistyokumppanit/
kuntoutuspalvelut/kurssit/kuntoutus-
kurssihakue

Kopolan toimipiste

Huonokuuloisten eläkeläisten sopeutumisvalmennuskurssit

* Kopola, Kuhmoinen

* 25.–29.1.2016, 15.–19.2.2016,
18.–22.4.2016, 9.–13.5.2015 ja 19.–
23.9.2016

Kurssi on tarkoitettu kuulokojetta
käyttävälle kuulonkuntoutusta tar-
vitseville huonokuuloisille eläkeläi-
sille ja heidän perheenjäsenilleen.
Kurssi pyrkii edistämään huonokuu-
loisen toimintakykyä ja kuulovam-
man huomioimista jokapäiväisessä
elämässä. Ohjelma sisältää kojeen-
käytön opetusta, apuväline-esitte-
lyä, kommunikaatio-opetusta, ryh-
mäkeskusteluja ja kuulovammaan
liittyviä luentoja. Valinnassa etusi-
jalla ovat ensikertalaiset. Kurssille
haetaan Kopolan omalla hakemuslo-
makkeella. Kurssin kustantaa RAY/
SVOL Lisätietoa: p. (03) 5522 111,
satu.laitinen@kuuloliitto.fi

Kuurotuneiden ja vaikeasti huonokuuloisten kurssi

4.-8.4.2016

22.–26.8.2016

Kurssi on tarkoitettu kuurotu-
neille ja vaikeasti huonokuuloisille
aikuksille ja heidän omaisilleen.
Kurssi pyrkii edistämään vaikeasti

kuulovammaisen sosiaalista toimin-
takykyä. Ohjelma sisältää kommu-
nikaatio- opetusta ja harjoituksia
(huulilталuku, viittomat), ryhmäkes-
kusteluja yms., jolla parannetaan
arjessa selviytymistä vaikeasti kuu-
lovammaisena. Kurssille haetaan
Kopolan omalla hakemuslomakkeel-
la. Kurssin kustantaa RAY/SVOL
Lisätietoa: p. 03 5522 111, [satu.laiti-
nen@kuuloliitto.fi](mailto:satu.laitinen@kuuloliitto.fi)

Viitotun puheen ja kokonais- kommunikaation kehittämis- kurssi

Kopola, Kuhmoinen

24.–28.10.2016

Kurssi on tarkoitettu vaikeasti huo-
nokuuloisille ja kuurotuneille ja
heidän omaisilleen, jotka tahtovat
oppia viitottua puhetta huulilталu-
vun tueksi. Kurssille haetaan Ko-
polan omalla hakemuslomakkeella.
Kurssin kustantaa RAY. Lisätietoa:
p. 03 5522 111, [satu.laitinen@kuulo-
liitto.fi](mailto:satu.laitinen@kuulo-
liitto.fi)

Tinnitus tutuksi ja turvalliseksi koulutuspäiväviikonloppu

*Kopola, Kuhmoinen, Velisjärventie
50

*29.–31.7.2016

Hinta on 200 euroa/hlö. Kurssin
kustantaa keskussairaala tai itse-
maksuen. Vetäjänä korvalääkäri
Elina Rytsölä ja psykologi Satu Lai-
tinen. Ilmoittautuminen Kopolaan.
Kuntoutuspäivän tavoitteena on
antaa tietoa tinnituksesta ja tinni-
tuksen uudelleenoppimishoidosta
(TRT-kuntoutus) sekä antaa mah-
dollisuus miettiä elämää eteenpäin
saadun tiedon pohjalta. Päivän
vetäjinä korvalääkäri Elina Rytsö-
lä, fysioterapeutti Piia Arrenius ja
psykologi Satu Laitinen. Maksajana
keskussairaala tai terveyskeskus.
Hakeminen Kopolan lomakkeella.
Lisätietoa: p. (03) 5522 111, [satu.laiti-
nen@kuuloliitto.fi](mailto:satu.laitinen@kuuloliitto.fi)

Lomatoimintaa Kopolassa

Tuetut lomat teemalla: Virkis- tystä, vertaistukea ja elämän- voimaa

* 16.–21.5.2016, 8.–13.8.2016, 5.–
10.9.2016, 10.–15.10.2016.

Tuetut lomat on tarkoitettu huono-
kuuloisille aikuisille ja heidän omai-
silleen. Tavoitteena on kuulovam-
maan liittyvän tiedon ja vertaistuen
tarjoaminen, liikunnallinen akti-
vointi, virkistys, retket, kädentaidot

ja lepo. Omavastuuosuus on 50 euroa/hlö/lomapaketti. Hintaan kuuluu täysihoito ja ohjelma. Matkat omakustanteisesti. Tuetulle lomalle haetaan Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry:n kautta (Mannerheimintie 31 B 20, 00250 Helsinki), p. 010 2193 460, lomat@mtlh.fi

Itsemaksettavat lomat ja viikonloput

Nämä on tarkoitettu kaikille kiinnostuneille. Lomatapahtumien hintaan kuuluvat ruokailut, majoitus ja opetus. Hinta vaihtelee 100 ja 200 euron välillä riippuen tapahtuman kestosta ja tyypistä. Ilmoittautuminen Kopolaan. Kesäpäivät sisältävät liinavaatteet. Viikonloppuihin ei sisälly liinavaatteet mutta ne voi saada 15 euron lisähintaan Kopolasta. Viikonloput alkavat perjantai-iltana, jolloin on iltapala ja saunominen. Lisätietoa ja ilmoittautuminen: p. (03) 5522 111, satu.laitinen@kuuloliitto.fi

Musiikkiviikonloppu

5.-7.2.2016 100 €

Viitotun puheen viikonloppu

4.-6.3.2016 100 €

Talviliikunta-viikonloppu

11.-13.3.2016 100 €

Neulonta/Kädentaitoviikonloppu

8.-10.4.2016 100 €

Implanttiviikonloppu

27.-29.5.2016 100 €

KKY:n viikonloppu

1.-3.7.2016 100 €

KKY:n kesäpäivät (elokuva)

5.-8.7.2016 200 €

Frisbeegolf-viikonloppu

29.-31.7.2016 100 €

Viittomakesäpäivät

2.-5.8.2016 200 €

Kädentaitokesäpäivät

16.-19.8.2016 200 €

Vertaistoimintaviikonloppu

26.-28.8.2016 100 €

Huulitalukuviikonloppu

16.-18.9.2016 100 €

Kirjallisuuspäivät

27.-29.9.2016 120 €

Kinkerit

23.-25.9.2016 100 €

Eräviikko

6.-9.10.2016 200 €

Some-viikonloppu

21.-23.10.2016 100 €

Viitotun puheen viikonloppu II

11.-13.11.2015 100 €

Kekri (Sadonkorjuun juhla)

18.-20.11.2016 100 €

Kopolan pikkujoulut

25.-27.11.2016 100 €

Jouluaskarteluviikonloppu

9.-11.12.2016 100 €

Yhteystiedot:

Kuuloliitto ry, Kopolan kurssikeskus, Johtaja Satu Laitinen
Velisjärventie 50, PL 11, 17801 Kuhmoinen, 03 5522 111, 040 7703803, satu.laitinen@kuuloliitto.fi
Kotisivut: www.kopolakuhmoinen.fi
Facebook sivut: Kopola Kuhmoinen

Alueelliset sopeutumisvalmennuskurssit 2016

Kuuloliitto järjestää vuonna 2016 ikääntyneille kuulokojeen käyttäjille ja heidän läheisilleen alueellisia sopeutumisvalmennuskursseja.

Kurssipaikkakunnat ovat:

- 1.-2.3.2016 Kuhmon seutu
- 5.-6.4.2016 Joensuun seutu
- 18.-19.5.2016 Kemin seutu
- 7.-8.9.2016 Raaseporin seutu
- 11.-12.10.2016 Viitasaaren seutu
- 15.-16.11.2016 Kuusamon seutu

Sopeutumisvalmennuskurssien tavoitteena on, että osallistujat saavat tietoa ikäkuulosta ja sen vaikutuksista toimintakykyyn. Ohjelmassa on kuulokojeen käytön opastusta, huulitaluvun harjoitusta ja vertaiskeskusteluja huonokuuloisuuden

kokemuksesta sekä voimaantumisen keinoista. Kurssin aikana tutustutaan myös induktiosilmukan ja kirjoitustulkkauksen käyttöön.

Kurssit sisältävät kurssiohjelman, täysihoidon ja majoituksen kahden hengen huoneessa. Kurssit järjestetään Raha-automaattiyhdistyksen tuella ja ovat osallistujille maksuttomia. Matkakuluista osallistujat vastaavat itse.

Kurssikokonaisuuteen kuuluu jatkotapaaminen, joka järjestetään noin kahden kuukauden kuluttua varsinaisesta kurssista. Tapaamisen aikataulu sovitaan kurssilla. Lisätietoa ja hakemuslomakkeita

saa kurssivastaava Maria Timoselta p. 0400 903 407, maria.timonen@kuuloliitto.fi ja Kuuloliiton aluetyöntekijöiltä sekä verkkosivuilta www.kuuloliitto.fi/tapahtumat/kurssit.

Hakemukset tulee lähettää viimeistään kolme viikkoa ennen kurssin alkamista osoitteella:

Kuuloliitto ry, Itä-Suomen aluetoimisto, Teletie 6E, 70600 Kuopio. Hakijoille ilmoitetaan kurssivalinnasta kirjeellä kaksi viikkoa ennen kurssia. Valinnassa etusijalla ovat hakijat, jotka eivät aikaisemmin ole osallistuneet huonokuuloisten sopeutumisvalmennukseen.

Kuulolaiteparistokauppa.fi

– asiantuntijasi kuulolaiteparistoissa!

✓ **Nopea toimitus!**
3-4 päivää.

✓ **30 päivän avokauppa/**
vaihto-oikeus!

✓ **Ei laskutusmaksua!**

✓ **Toimituskulut 1,95 €**

Sähköposti:

info@kuulolaiteparistokauppa.fi

www.kuulolaiteparistokauppa.fi

TILAA NÄIN: Täytä tämän sivun lomake. Leikkaa se irti ja postita. Et tarvitse kirjekuorta.
Voi tehdä tilauksen myös sivulla www.kuulolaiteparistokauppa.fi

1 Ilmoita montako pakkausta kutakin mallia haluat tilata. Hinnat sisältävät alv:n.
(1 pakkaus = 6 paristoa)

Malli: A10
Värikoodi: keltainen
2,95 €
Lkm: ____ pakk

Malli: A312
Värikoodi: ruskea
2,95 €
Lkm: ____ pakk

Malli: A13
Värikoodi: oranssi
2,95 €
Lkm: ____ pakk

Malli: A675
Värikoodi: sininen
2,95 €
Lkm: ____ pakk

Malli: A675P
(implantti)
3,95 €
Lkm: ____ pakk

2 Täytä nimi, osoite ja henkilötunnus.

Henkilötunnus vaaditaan laskulla ostamiseen.

Jos tilaat sivustoltamme, valittavanasi on eri maksuvaihtoehtoja.

Henkilötunnus:

						-					
--	--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--

Nimi: _____ Puh. _____

Osoite: _____

Postinumero ja -toimipaikka: _____

A PRIORITERT
PRIORITAIRE
IBRS/CCRI NO: 20444882

NE PAS AFFRANCHIR
NO STAMP REQUIRED

REPLY PAID/RÉSPONSE PAYÉE
SWEDEN/SUÈDE

Accessory Line International Sweden AB
SE-802 08 Gävle
Sweden

Maailma eläinten kokemana

MILLAISENA MAAILMA näyttäytyy eri eläimille? Mitä tiedetään eläinten älykkyydestä, tunne-elämästä ja kokemusmaailmasta? Miten eläimet oppivat?

Tutkija Helena Telkänrannan kirja *Millaista on olla eläin* on yleistajuinen esitys uusimmista tutkimustuloksista. Teos on tämän vuoden Tieto-Finlandia -palkintoehdokkaana. Kirjan luvut käsittelevät eläinten aisteja, tietoisuutta, oppimista, tunteita, leikkiä, haluja, huolenpitoa ja sosiaalisuutta. Teos on varsin kattava: sivuilta tulee vastaamme lajien kirjo nisäkkäistä lintuihin ja kaloihin. Esitys keskittyy erityisesti selkärangkaisiin.

Lukijaa yllättää, miten paljon eri eläinten kokemusmaailmat poikkeavat toisistaan. Uutta on myös se, että omakohtainen oppiminen on merkityksellistä monille eläimille. Niitä ei enää pidetä vaistonvaraisina siten kuin ennen. Ne ratkaisevat tehtäviä, matkivat näkemäänsä ja omaksuvat taitoja lajitovereiltaan.

Hajuaisti on suurimmalle osalle eläimistä tärkein keino toimia ympäristössä. Ihminen tunnistaa paikat ja ystävät pääasiassa näköaistin perusteella, mutta koirat, kissat ja hevoset luovat mielikuvansa kodista ja omistajasta hajujen mukaan. Varminta on haistaa omin sieraimin, että ovesta sisään tullut on tuttu ihminen. Kissalla on erityisen laaja kuuloalue: matalasta 50 hertsistä korkealle 85 000 hertsiin. Koirarotujen välillä on eroja, mutta kuulon alaraja on yleensä samaa tasoa kuin kissalla, yläraja taas kissan ja ihmisen kuulon väliltä. Monet nisäkkäät, esimerkiksi kissat ja koirat, reagoivat ultraviolettiiin valoon, jota ihmisen silmä ei tavoita. Nämä eläimet näkevät ultravioletin tavallisena violetina. Siten ne pystyvät liikkumaan myös hämärässä. Monilta puuttuu kyky nähdä punainen väri, mutta sinisen, keltaisen ja vihreän ne aistivat suunnilleen kuten ihmiset.

Biologi antaa myös käytännön ohjeita eläinten käyttäytymisen ymmärtämiseen. Omistajat usein inhimillistävät lemmikkejään.

Oletetaan esimer-

kiksi, että koira osoittaa mieltään pureskelemalla postia ja huonekaluja yksin ollessaan. Koira ei ole pahantahtoinen, vaan lievittää ahdistustaan puremalla esineitä, joissa on omistajan tuoksu. Koira ei häpeä toimintansa jälkiä, vaan reagoi omistajan kiukkuun ja yrittää lepytellä häntä. Tutkija neuvoo lukijoita totuttamaan koiraa yksinoloon menemällä aluksi vain hetkeksi ulos ja sitten vähitellen yhä pitemmäksi ajaksi.

Kehitys on evoluutiossa antanut ihmiselle kielen ja abstraktin ajattelun. Siten pystymme siirtämään kulttuuria, lisääntyviä tietoja ja taitoja eteenpäin. Uusi sukupolvi saa perinnökseen aikaisemmin eläneiden ihmisten saavutukset ja rakentaa niiden pohjalle. Telkänranta toteaa, että eräiden geneetikkojen mukaan nykyisiä kieliä ei olisi olemassa, ellei meidän ja ihmisapinoiden esi-isällä olisi ollut jonkinlainen kielen esimuoto.

Telkänranta tutkii eläinten käyttäytymistä ja kognitiota eli mielen toimintaa Helsingin yliopistossa. Hän myös kehittää kokeellisia, tuskattomia menetelmiä eläinten tutkimiseen.

Helena Telkänranta: Millaista on olla eläin. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2015

Raumalainen Aino Väisänen kirjoitti tämän runon Kaisa Saarelle lausuttavaksi Lounais-Suomen piirin virkistyspäivässä 13.6.2015.

Ensiaskeleita

*Kyllä se oli silloin suuri
kun minä kuulokkeet olin saanut juuri.
Kun minä kotiin kävelin
tulevaisuutta jo suunnittelin.
Hyrräsi autot ja hyvä oli mieli,
tinttikin laulullaan iloaan kieli.
Aikoihin en ole laulua kuullut,
sen muualle muuttaneen olen jo luullut.*

*Ennen kuin kotiin kerkesin,
naapurin rouvalle kertoilin
ja yhdessä tekniikkaa ihmettelin.
Peiliinkin katsoin, miltä se näyttää.
Tutkitaan kuinka se toiveet täyttää.*

*Ennen kuin päivä iltaan ehti
minulla pakotti jo korvalehti.
Se poissa oli korvasta kokonaisen yön,
aamulla aloitin taas harjoitustyön.*

*Säädin kuulon ja musiikki soi.
nuoruusajat se mieleen toi.
Nyt vain suihkuun ja sitten juhlaan,
suotta mä yksin aikaani tuhlaan.*

*Kauhistus sentään! Mikä nyt eteen,
pudotin kuulokkeen pesuveteen!
On patteri märkä ja kuuloke mykkä,
itkua melkein tulla lykkää.
Kelle mä hätäni sanoiksi puen?
Silloin mä muistin VERTAISTUEN.*

*Nyt on kuuloke ehjänä mulla,
houkutus suuri on konserttiin tulla.
Teatterin tekstikin on ihan oiva,
ystävän ääni kauniisti soiva.
Helppohan tässä on taivalta jatkaa,
päivästä päivään elämän matkaa.*

PATTERIPARI

*Kuulolaitteet korvissa molemmilla.
Ei synny kateutta.*

*Huuliltasi luen juttumme,
katseesi vie minut sielusi syvyyksiin.
Olethan vielä mukana?*

O L E N ! !

*Ilmakitaralla soitat Elvistä,
sehän korvamme ”aukaisee”.*

*Huumoria kun viljelee
samoilla saroilla.
Hallakaan ei siihen pysty.*

*EU:kin tarjoo
vuoden patterit.*

*Ewe Uusitalo
Kaustinen*

RISTIKON 5/2015 RATKAISU

R
JALAVA
ORAVAT
AVIISI
NETOTA
L I
APILAT RUBENS
SINÄ EIRA APEA
ETÄ O AJELU H
ELÄINASEMA ETLA
LATIT IIROT A
E N I TEAK
SKOOTTERI ILTA
AAMU ASAT AVUT
KAVALAT OAASI U
RETALEET TUSKA
R M I E
SITRUUNANKUORI
MINIÄ NÄSÄ RIAS
V **LÄHETTYVILLÄ**
UHAT TÄIT SIAT

Anna palautetta lehdestä – voita lehtitilaukshortti!

Kuuloviestin 5/2015 saamassa palautteessa eniten ääniä sai juttu *Kuuluvuus kunniaan*. Lehtitilaukshortin voitti **Elvi Tölli** Rajamäeltä. Lähetä palautteesi oheisella kaavakkeella kirjekuoressa tai kortilla osoitteella: Kuuloviestin toimitus, Ilkantie 4, 00400 Helsinki. Palautteen voi antaa myös verkossa: www.kuuloliitto.fi > Kuuloviesti.

KAIKKIEN VASTANNEIDEN KESKEN ARVOTAAN OTAVAMEDIAN LAHJAKORTTI.

Leikkaa irti ja palauta Kuuloviestin toimitukseen.

Mikä oli mielestäsi tämän numeron paras juttu?

.....

Millaisia juttuja haluaisit lukea?

.....

Muuta palautetta lehdestä

.....

Nimi

Osoite

Postimerkki

Kuuloviestin toimitus,
Ilkantie 4, 00400 Helsinki

Kuurojen auttava linja – sinua varten

Keskustele kirjoittaen huolista, iloista, suruista... Ole rohkea ja ota yhteyttä!

PÄIVYSTÄJÄ ON PAIKALLA
MA, KE, PE KLO 19 – 22

tekstiviesti: 050 575 2266
auttava.linja@kuurojenpalvelusaatio.fi
www.kuurojenpalvelusaatio.fi

Kuurojen auttava linja: www.kuurojenpalvelusaatio.fi

KUULOVERKKO

Tilaa kätevästi verkkokaupasta:

- Kuulokojeiden tarvikkeet ja hoitotuotteet
- Kuulemisen apuvälineet
- Elacin-korvatulpat

www.kuuloverkko.fi

Lounais-Suomen kuulopiirin virkistyspäivä

Lauantaina 11.6.2016 klo 9.30 - 17.00 Porissa, kylpylähotelli Yyterissä

Vietämme ensimmäistä kertaa virkistyspäiväämme rannikolla, upeissa, vähän erilaisissa maisemissa. Taus-talla näet hiekkadyynit ja rannalla voit kastella varpaasi meriveteen. Ulkona meren rannalla ja sisällä kylpylässä järjestettyjen touhujen lisäksi tutustumme myös lähi- ympäristön nähtävyyksiin.

Päivän hinta on 29 € ja sisältää ohjelman lisäksi lounaan monipuolisesta noutopöydästä, tulokahvit suolaisen ja lähtökahvit makean kera. Alle 4-vuotiaat lapset veloituksetta ja 4-14 -vuotiaat puoleen hintaan.

Ilmoittautuminen yhdistyksittäin viimeistään pe 6.5.2016 Kaisa Saarelle, kasari3@gmail.com, puh. 040 842 8131.

Lähetä ristikon ratkaisu 25.1.2016 mennessä
Kuuloviestin toimitukseen os. Ilkantie 4, 00400 Helsinki.
Liitä mukaan nimesi ja osoitteesi.

Oikein vastanneiden kesken arvotaan Otavamedian
lehtilähjäkortti. Edellisikerran ristikon voittaja oli
Esa Myöänen Toivakasta.

Lapissa kuultua	↓	sekava raati	Meriläinen Lixsom	↓	↓	kaava			jalan osa	↓	+t		
			uudestaan				merkitys						
					lehmillä								
			pisu Alfred				yhtye						
Italian kaupunki					Pessi ja ? Viro								
varsinakin						-as	istuttava						
				a 1 polit-					näkyviin		pajoissa		
juuri-vesa							komeus sinä sekaisin						
pilkkaamiset													
			-näyte ylioppilaksi							↓			
soi listaykkösenä						oieta pirulla							
		erite			hissillä	arvoton pikkutavara	nainen	Hälvän nimiä	haja-	yritys		Wir-	tanen
toipua													
				tunturi				minun					
tähdessä													
papit				C				alku					

Laadinta: Kirppu Ristikot

"Om kommunikationen i familjen är något sparsmakad så bidrar husdjuren till mer text i manuset."

Livräddare och andra sakkunniga inom vård- och omsorgssektorn

// Jatta, 40, klarade av sin depression tack vare sin katt: Utan Vallu skulle jag inte ha orkat leva." Så här skrev Iltalehti i november. Att ta hand om katten höll henne vid liv under den svåraste depressionen och katten hade en viktig roll också för återhämtningen.

Alla känner vi till historier om hundar som räddar människoliv och i övrigt också utför en viktig insats som narkotika- eller assistanshundar och när det gäller att leta efter försvunna personer. Men likaväl kan en katt också ha en livsviktig uppgift i en människas liv.

Hundar var en del av min barndom. När jag bildade familj dök det upp, förutom barn också olika slags djur, får, ankor och kaniner. Vi hade en husdjursgård och höll också mjölkdjur i mindre omfattning.

Fortfarande gillar jag kor, men i min nuvarande bostad är det bara hunden och katten som tävlar om uppmärksamhet. Katten är självständig, går in och ut alldeles som den själv vill. Tar byte om den är på det humöret, och bytesdjur finns det gott om, men emellanåt ligger katten bara och latar sig långa tider inomhus. Husse sköter om hunden, men alltsomoftast kommer den nog till matte för att bli krafsad mellan öronen.

När på det bästa av allt är att det alltid är någon som möter en i dörren när man kommer hem. Även om människovarelserna inte ger ifrån sig några nämnvärda tecken på att hälsa, tar hunden alltid emot med en himlastormande glädje. Om du har varit borta någon timme så är mottagandet som om du hade varit borta i en vecka.

Om kommunikationen i familjen är något sparsmakad så bidrar husdjuren till mer text i manuset. Efter en hundpromenad så är det helt naturligt att utöver kommentarerna om vädret också berätta om hur den pälsklädda vännens kroppsfunktioner har fungerat och vem man råkat på, vem man sniffat på och om det funnits något oväntat att upptäcka på vägen.

Det finns forskningsbelägg på att husdjur har en vårdande inverkan och förhöjer livskvaliteten. Därför är det väldigt trevligt att någon kommit på att använda hundar till exempel på

bibliotek som läshundar som oförtrutet lyssnar till när barnen läser för dem eller som kompis-hundar som fritt får klappas och pajas. Vissa vårdinrättningar kan också ha en katt som är gemensam för hela huset.

Om man inte kan hålla husdjur i hemmet, hittar man fyrfota vänner på nätet. Jag har katten Antero och hunden Kyösti som vänner på Facebook. De förmedlar trevliga saker som inträffat och om hur dagen varit via sina matar och hussar. Det viktigaste är att de här historierna gör en på gott humör.

Antero höll på och klättrade omkring i vardagsrummet tillsammans med sin kompis Pommi. De roliga bilderna var försedda med följande bildtext: "Vi startade mot höghöjdslägret. Turligt nog var det vindstilla och temperaturen låg på behagliga +23. Näringsintag och tidtabeller fungerade som planerat och vi kom ner enligt taktiken med en rastplats på vägen. Nu ska vi återhämta oss från den här tuffa färden i ett par dagars tid. Trevlig vecka önskar gullungarna."

ERJA LINKKI

***Kuuloviesti
toivottaa
lukijoilleen
Hyvää Joulua!***